

31999R2771

24.12.1999

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

L 333/11

KOMISJONI MÄÄRUS (EÜ) nr 2771/1999,**16. detsember 1999,****millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1255/1999 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses sekkumisega või- ja kooreturul**

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut,

võttes arvesse nõukogu 17. mai 1999. aasta määrust (EÜ) nr 1255/1999 piima- ja piimatooteturu ühise korralduse kohta, (¹) eriti selle artikleid 10 ja 40,

ning arvestades, et:

- (1) määrusega (EÜ) nr 1255/1999 asendati nõukogu määrus (EMÜ) nr 804/68, (²) viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1587/96, (³) ning muu hulgas ka nõukogu määrus (EMÜ) nr 777/87, (⁴) viimati muudetud määrusega (EMÜ) nr 1634/91, (⁵) mis käsitleb või ja lõssipulbri sekkumiskorda. Silmas pidades uut korda ja arvestades olemasolevaid kogemusi, on asjakohane muuta ja vajaduse korral lihtsustada või- ja kooreturul sekkumist reguleerivaid üksikasjalikke eeskirju. Seetõttu tuleks selguse huvides ümber kujundada sekkumise eri külgi reguleerivad konkreetset määrused ehk komisjoni määrus (EMÜ) nr 2315/76, (⁶) viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1824/97, (⁷) (EMÜ) nr 1547/87, (⁸) viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1802/95, (⁹) (EMÜ) nr 1589/87, (¹⁰) viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 124/1999, (¹¹) ja (EÜ) nr 454/95, (¹²) viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 390/1999 (¹³);
- (2) määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõikes 1 sätestatakse kriteeriumid, mille alusel sekkumisametid pakkumismenetluse kaudu võid kokku ostavad ning mille alusel kokkuost peatatakse. Esiteks on vaja määratleda juhud, mil asjaomases liikmesriigis tuleb kokkuostu alustada või see lõpetada, ja teiseks kehtestada vaatlusperiood, mille jooksul tuleb registreerida või turuhindade tase sekkumishindade suhtes. Selleks tuleks või turuhind kindlaks määrata ja kehtestada riigi tasandil nende hindade registreerimise kord. Praktilistel põhjustel käsitletakse Belgia ja Luksemburgi majandusliitu ühe liikmesriigina;

- (3) sekkumisametid võivad kokku osta üksnes sellist võid, mis vastab määruse (EÜ) nr 1255/1999 artiklis 6 sätestatud nõuetele ning kvaliteedi- ja esitamistingimustele, mis tuleb kindlaks määrata. Tuleks kindlaks määrata analüüsimeetodid ja kvaliteedi kontrolli kord, ning kui olukord seda nõuab, ette näha või radioaktiivsuse kontrollimise kord ja piirmäärad, mis tuleb kehtestada vajaduse korral ühenduse õigusaktidega. Liikmesriikidele peaks siiski jääma võimalus luua teatavatel tingimustel enesekontrolli süsteem. Praktilistel põhjustel tuleks lubada pikendada perioodi, mille jooksul sekkumiseks pakutavat võid toodetakse, kui vahe kahe pakkumiskutse vahel on pikem kui 21 päeva;

- (4) sekkumissüsteemi tõrgeteta toimimise tagamiseks on vaja kindlaks määrata tootmisettevõtete tunnustamise tingimused ja nende järgimise kontroll. Kõnealuse korra toimimise tagamiseks tuleks ette näha meetmed, mida võetakse nimetatud tingimuste täitmata jätmise korral. Kuna võid võib kokku osta muu liikmesriigi sekkumisamet peale selle, mille territooriumil või toodeti, peab kokkuostuga tegelev sekkumisamet suutma tõestada, et kvaliteeti ja esitamist käsitlevad tingimused on täidetud;

- (5) määrus (EÜ) nr 1255/1999 sätestab, et kokkuost peab toimuma pakkumismenetluse kaudu. Ühenduse kõikide huvitatud osapoolte võrdse kohtlemise tagamiseks tuleks pakkumiskutsed avaldada *Euroopa Ühenduste Teatajas*. Pakkumise üksikasjad, eelkõige miinimumkogus, esitamistähtajad ja maksimaalne kokkuostuhind tuleb kindlaks määrata. Või kvaliteedi- ja esitamise nõuete täitmise tagamiseks pakkumise esitamise ajal ja selle lattu jõudmise järel tuleks pakkujailt koos pakkumisega nõuda sellekohast kirjalikku kohustust. Pakkumistele tuleks lisada ka tagatis, et tagada selle jõusolek pakkumiste esitamise tähtaja möödumisel ja või tarnimine kehtestatava tähtaja jooksul;

(¹) EÜT L 160, 26.6.1999, lk 48.

(²) EÜT L 148, 28.6.1968, lk 13.

(³) EÜT L 206, 16.8.1996, lk 21.

(⁴) EÜT L 78, 20.3.1987, lk 10.

(⁵) EÜT L 150, 15.6.1991, lk 26.

(⁶) EÜT L 261, 25.9.1976, lk 12.

(⁷) EÜT L 260, 23.9.1997, lk 8.

(⁸) EÜT L 144, 4.6.1987, lk 12.

(⁹) EÜT L 174, 26.7.1995, lk 27.

(¹⁰) EÜT L 146, 6.6.1987, lk 27.

(¹¹) EÜT L 16, 21.1.1999, lk 19.

(¹²) EÜT L 46, 1.3.1995, lk 1.

(¹³) EÜT L 48, 24.2.1999, lk 3.

(6) ladustamise eri etappidel korraldatavate kontrollimistega peaks olema võimalik tagada või kvaliteeti ja kokkuostutingimuste täitmist. Asjaolu, et nõudeid ei suudeta täita, ei tohiks tekitada lisakoormust ühenduse eelarvele. Seetõttu tuleks ette näha, et ettevõtja peab ebakvaliteetse või tagasi võtma ja kandma tekkinud laokulud;

(7) ladustatud varude nõuetekohaseks haldamiseks tuleks täpsustada liikmesriikide kohustused, määratledes ladustamiskoha maksimumkauguse ja kulud, mis tuleb katta suurema vahemaa korral, ning kus eelkõige nõutakse, et varud oleksid kättesaadavad, partiid identifitseeritud ja ladustatud või riskide vastu kindlustatud. Kontrollimiste ühtse sageduse ja taseme tagamiseks on samuti vaja täpsustada ladustamiskohtade inspekteerimiste laad ja arv, mida siseriiklikud asutused teevad;

(8) sekkumisvaru nõuetekohane haldamine eeldab või edasimüüki niipea, kui müügivõimalused avanevad. Müügiks mõeldud või võrdse kättesaadavuse tagamiseks tuleks kõikidele huvitatud pooltele anda ostuvõimalus. Turu tasakaalu häirimise vältimiseks tuleks kehtestada müügihind, võttes arvesse turuolukorda. Tuleks sätestada müügingimused, mille puhul on nõutav täitmisgarantii esitamine, eelkõige või ülevõtmise ja maksetähtaegade osas. Varude olukorra jälgimiseks peaksid liikmesriigid teavitama komisjoni müüdüd või kogustest;

(9) määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõikega 3 nähakse ette või ja koore eraladustamise toetus. Korra nõuetekohase jälgimise tagamiseks tuleks ette näha sätted ladustamistingimusi käsitleva lepingu ja spetsifikatsioonide kohta. Samal põhjusel tuleks kehtestada dokumentatsiooni, raamatupidamisarvestust ja kontrollimiste sagedust käsitlevad üksikasjalikud eeskirjad, eelkõige artikli 6 lõikes 3 sätestatud nõuete osas. Hõlbustamiseks eraladustuslepingute alusel ladustatud toodete olemasolu kontrolli laos, tuleks ette näha nende laost väljaviimine partiide kaupa, kui liikmesriik ei anna luba väiksema koguse väljaviimiseks;

(10) eraladustuskava nõuetekohase haldamise tagamiseks on asjakohane kehtestada igal aastal ladustusaja kestuse alusel toetuse suurus, lattu saabumise kuupäevad ja kuupäevad, mil ladustajad võivad laost välja viia kõik lepingukohased kogused või osa nendest. Arvestades turuolukorda, võib neid kuupäevi, ladustusaegu ja koguseid muuta;

(11) koore eest antava toetuse osas tuleks toote väärtuse arvessevõtmiseks ja praktilistel põhjustel määrata toetuse suurus või ekvivalendina vastavalt koore rasvasisaldusele. Õigustatult võib nõuda ka rasvasisalduse süstemaatilist kontrollimist. Selleks nõutakse ladustajatelt eelnevalt määratud miinimumrasvasisaldusega seotud kohustuse

täitmist kogu ladustusaja vältel. Kogemused on näidanud, et mõningatel juhtudel on soovitatav kergendada halduskoormust, sätestades kontrolli proovide võtmise teel. Et aga külmutamise järel on koore täpset rasvasisaldust võimatu kindlaks teha, tuleks sätestada, et eespool nimetatud kohustuse täitmata jätmise korral ei maksta kaubapartiide eest toetust juhul, kui see on ladustatud pärast viimast rahuldavat kontrolli;

(12) määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõikega 3 nähakse ette, et toetuse suurus võib muuta kui seda õigustavad muutused turul. Seetõttu tuleks määratleda kohandamise eelduseks olevad tingimused ja selle ulatus;

(13) kuna määrusega (EÜ) nr 1255/1999 kehtestatakse sekkumishind alates 1. juulist 2000, tuleks selguse huvides täpsustada sekkumishind, mida kohaldatakse alates käesoleva määruse jõustumisest kuni 30. juunini 2000;

(14) käesoleva määrusega ettenähtud meetmed on kooskõlas piima- ja piimatooteturu korralduskomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

Reguleerimisala

Artikkel 1

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse sekkumismeetmete üksikasjalikud rakenduseeskirjad piima- ja piimatootesektoris, nagu on ette nähtud määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikliga 6.

2. Käesoleva määruse kohaldamisel käsitletakse Belgia ja Luksemburgi majandusliitu ühe liikmesriigina.

II PEATÜKK

Riiklik ladustamine

1. JAGU

Või kokkuostu tingimused

Artikkel 2

1. Kui liikmesriigis täheldatakse, et kahel järjestikusel nädalal on turuhind sekkumishinnast 92 % madalam, alustab komisjon asjaomases liikmesriigis vastavalt määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõikele 1 kokkuostu pakkumise teel kõnealuse määruse artikliga 42 ettenähtud korras.

2. Kui liikmesriigis täheldatakse, et kahel järjestikusel nädalal on turuhind 92 % sekkumishinnast või kõrgem, peatab komisjon asjaomases liikmesriigis vastavalt määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõikele 1 kokkuostu pakkumise teel kõnealuse määruse artikliga 42 ettenähtud korras.

Artikkel 3

Sekkumisametid ostavad kokku ainult niisugust võid, mis vastab määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõikele 2 ja käesoleva määruse artiklile 4.

Artikkel 4

1. Pädevad asutused kontrollivad või kvaliteeti I, II ja III lisaga ettenähtud analüüsimeetoditega ning IV lisaga ettenähtud eeskirjade kohaselt võetud proovide alusel. Liikmesriigid võivad luua komisjoni nõusolekul ja oma järelevalve all teatavate kvaliteedinõuete ja teatavate tunnustatud ettevõtete osas enesekontrolli süsteemi.

2. Või radioaktiivsuse tase ei tohi ületada ühenduse määrustega kohaldatavat piirmäära.

Toote radioaktiivse saastumise taset kontrollitakse ainult siis, kui olukord seda nõuab, ning üksnes vajaliku ajavahemiku jooksul. Vajaduse korral määratakse kontrollimise kestus ja ulatus kindlaks määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikliga 42 ettenähtud korras.

3. Või peab olema valmistatud artiklis 10 osutatud pakkumiste esitamistähtpäevale eelneva 23 päeva jooksul. Kui vahe kahe järjestikuse pakkumise vahel on pikem kui 21 päeva, võib või olla valmistatud sellel ajavahemikul.

4. Pakutava või miinimumkogus on kümme tonni. Liikmesriigid võivad nõuda, et võid pakutakse üksnes täistonnide kaupa.

5. Või pakitakse vähemalt 25 kilogrammi kaaluvatesse plokidesse ja tarnitakse sellisena.

6. Või pakitakse uuest tugevast materjalist pakendisse nii, et transportimise, ladustamise ja laost äraviimise ajal oleks selle kaitse tagatud. Pakendile peavad olema märgitud vähemalt järgmised andmed, vajaduse korral koodiga:

- a) loa number tootjaettevõtte ja -liikmesriigi kindlakstegemiseks;
- b) valmistamise kuupäev;
- c) lattu saabumise kuupäev;

d) tootepartii ja pakendi number; pakendi numbri võib asendada kaubaalusele märgitud kaubaaluse numbriga;

e) märke "rõõsk koor" vesifaasi vastava pH taseme puhul;

f) V lisas nimetatud siseriiklik kvaliteediklass, kui seda nõuab tootjariik.

Liikmesriigid võivad sätestada, et kui lao juhataja kohustub pidama registrit, millesse lattu saabumise päeval kantakse teises lõigus osutatud andmed, ei tule lattu saabumise kuupäeva pakendile märkida.

Artikkel 5

1. Määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõikes 2 nimetatud ettevõtteid tunnustatakse üksnes siis, kui:

- a) nad on direktiivi 92/46/EMÜ⁽¹⁾ artikli 10 kohaselt atesteeritud ja neil on nõuetekohane tehniline sisseseade;
- b) nad kohustuvad pidama iga liikmesriigi pädeva asutuse määratud vormis püsiregistrit, kuhu kantakse teave tooraine päritolu, toodetud või koguse ja pakendi, toote märgistuse ja iga riiklikesse sekkumisvarudesse määratud partii väljalaskekuupäeva kohta;
- c) nad nõustuvad andma oma võitoodangu ametlikuks erikontrolliks ja täitma vajaduse korral V lisas nimetatud siseriikliku kvaliteediklassi nõudeid;
- d) nad kohustuvad teavitama pädevat inspekteerivat asutust vähemalt kaks tööpäeva varem oma kavatsusest toota võid riiklikuks sekkumiseks. Liikmesriigid võivad määrata ka lühema tähtaja.

2. Selleks et tagada käesoleva määruse järgimine, teevad asutused asjaomaste ettevõtete sekkumisvõi tootmiskava alusel ette teatamata kohapeal inspekteerimisi.

Tehakse vähemalt:

- a) üks inspekteerimine 28 tootmispäeva kohta, mil võid on valmistatud sekkumise jaoks, ja vähemalt üks inspekteerimine poolaastas lõike 1 punktis b nimetatud kannete kontrollimiseks;
- b) üks inspekteerimine poolaastas, et kontrollida, kuidas on järgitud lõikes 1 nimetatud muid loosaamistingimusi.

3. Luba tühistatakse, kui lõike 1 punktis a sätestatud algtinimusi enam ei täideta. Loa võib asjaomase ettevõtte taotluse korral taastada vähemalt kuue kuu järel pärast täielikku inspekteerimist.

⁽¹⁾ EÜT L 268, 14.9.1992, lk 1.

Kui leitakse, et ettevõtte ei ole järginud ühte lõike 1 punktides b, c ja d nimetatud kohustustest, peatatakse luba olenevalt kõrvalekalde tõsidusest 1–12 kuuks, välja arvatud vääramatu jõu korral.

Liikmesriik ei kohalda mainitud peatamist, kui leitakse, et kõrvalekalle ei olnud tahtlik ega leidnud aset tõsise hooletuse tulemusena ja selle mõju lõikes 2 ettenähtud inspekteerimiste tõhususele on olnud tähtsusetu.

4. Lõigete 2 ja 3 kohaselt korraldatud inspekteerimiste kohta koostatakse aruanne, milles esitatakse:

- a) kontrollimise kuupäev;
- b) selle kestus;
- c) sooritatud toimingud.

Aruandele kirjutab alla vastutav inspektor.

5. Liikmesriigid teavitavad komisjoni meetmetest, mis on võetud seoses lõigetes 2 ja 3 ettenähtud inspekteerimistega, ühe kuu jooksul pärast meetmete vastuvõtmist.

Artikkel 6

1. Kui või pakutakse sekkumiseks mõnes teises liikmesriigis kui tootjaliikmesriigis, tuleb kokkuostuks esitada tootjariigi pädeva asutuse poolt hiljemalt 45 päeva pärast pakumiste esitamistähtpäeva väljastatud sertifikaat.

Sertifikaat peab sisaldama artikli 4 lõike 6 punktis a, b, d ja vajaduse korral punktis f osutatud teavet ning kinnitust selle kohta, et kõnealune või on valmistatud ühenduses tunnustatud ettevõttes otse ja üksnes pastöriseeritud koorest määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõike 6 teise taande tähenduses.

2. Kui tootjaliikmesriik on korraldanud artikli 4 lõikes 1 nimetatud kontrollimised, sisaldab tunnistus ka nende tulemused ja kinnituse, et kõnealune toode on või määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõike 2 esimese lõigu tähenduses. Sel juhul peab artikli 4 lõikes 6 märgitud pakend olema kinni pitseeritud nummerdatud etiketiga, mille on väljastanud tootjaliikmesriigi pädev asutus. Etiketi number tuleb märkida lõikes 1 osutatud sertifikaadile.

2. JAGU

Hindade registreerimine

Artikkel 7

Määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõikes 1 nimetatud või turuhinnad on niisuguse värske või tehasehinnad, mille eest tuleb tasuda 21 päeva jooksul, arvestamata siseriiklike makse

ja lõive, ja mis vastab määruse (EÜ) 1255/1999 artikli 6 lõike 2 esimeses lõigus sätestatud tingimustele ning on pakitud vähemalt 25kilogrammise netomassiga plokkidena.

Tehasehindadele lisatakse 2,5 euro suurune standardsumma 100 kg kohta või külmuhoonesse transportimise kulude katmiseks.

Artikkel 8

1. Siseriiklikul tasandil registreeritakse turuhinnad iga nädal hinnatõukogu määrangute alusel või tüüpilistel turgudel kindlakstehtud hindade põhjal.

Iganädalane hindade registreerimine käsitleb artiklis 7 sätestatud hindu, mis on registreeritud eelmise nädala jooksul.

Hinnad väljendatakse eurodes 100 kg kohta ja ümardatakse sajandikkohani.

2. Liikmesriigid määravad:

- a) hinnatõukogu koosseisu nii, et seal oleksid suuri võikoguseid hõlmavate toimingutega seotud ostjad ja müüjad võrdselt esindatud, ning vajaduse korral tüüpiliste turgude hindade registreerimissüsteemi;
- b) sätted, mida vajatakse hindade registreerimise aluseks olevate andmete kontrollimiseks;
- c) juhul kui artikli 7 esimeses lõigus nimetatud kvaliteediga võid puudutavad tehingud ei ole mahult küllalt iseloomustavad, kasutatakse kriteeriume, millega on võimalik kindlaks teha selle või hindade, mille suhtes on olnud piisavalt tehinguid, ja artiklis 7 nimetatud või hindade suhe.

Liikmesriigid annavad komisjonile vastavalt esimesele lõigule koostatud korra kirjelduse.

3. Hiljemalt iga kolmapäeva kella 12ks (Brüsseli aja järgi) teatavad liikmeriigid komisjonile vastavalt lõikele 1 registreeritud hinnad.

4. Igal neljapäeval registreerib komisjon iga liikmesriigi turuhindade taseme, võrreldes sekkumishinnaga.

3. JAGU

Pakkumismenetlus

Artikkel 9

Kui komisjon on kindlaks teinud, et artikli 2 lõikes 1 nimetatud tingimus on liikmesriigis täidetud, ostab sekkumisamet või kokku vastavalt käesoleva jao sätetele.

Pakkumiskutse avaldatakse Euroopa Ühenduste Teatajas.

Artikkel 12

Artikkel 10

Pakkumiste esitamistähtaeg vastuseks individuaalse pakkumise kutsetele on iga kuu teisel ja neljandal teisipäeval kell 12 päeval (Brüsseli aja järgi), välja arvatud augusti teine teisipäev ja detsembri neljas teisipäev. Kui teisipäev on riigipüha, pikendatakse seda tähtaega järgmise tööpäeva keskpäevani (Brüsseli aja järgi).

Artikkel 11

1. Liikmesriigi sekkumisameti poolt väljakuulutatud pakkumismenetluses osalemiseks esitavad huvitatud pooled kirjaliku pakkumise või kirjaliku elekterside kaudu edastatud teatise, saades vastu tõendi selle kättesaamise kohta.

2. Pakkumises peab olema märgitud:

- a) pakkuja nimi ja aadress;
- b) pakutav kogus, miinimumrasvasisaldus;
- c) pakutav hind 100 kg või kohta eurodes kuni sajandikohani ümardatult, arvestamata siseriiklike makse ja lõive ning tarnituna külmoone laadimisplatvormile;
- d) või hoiukoht.

3. Pakkumised kehtivad üksnes juhul, kui:

- a) need tehakse artikli 4 lõikes 4 nõutavale võikogusele;
- b) nendega on kaasas pakkuja kirjalik kohustus järgida artikli 4 lõike 3 ja artikli 17 lõike 2 sätteid;
- c) esitatakse tõendid, et pakkuja on enne kõnealuse voo pakkumiste esitamiskuupäeva andnud liikmesriigile, kus pakkumine esitati, pakkumistagatise suurusega 5 eurot kõnealuse pakkumise 100 kg kohta.

4. Lõike 3 punktis b nimetatud kohustust, kui see on algselt edastatud sekkumisametile, peetakse hilisemate pakkumiste korral vaikimisi uuendatuks, kuni pakkuja või sekkumisamet need selgesõnaliselt lõpetab, tingimusel, et:

- a) algpakkumises on kinnitus, et pakkuja soovib juhendada käesolevast sättest;
- b) hilisemad pakkumised viitavad käesolevale sättele (artikli 11 lõige 4) ja algpakkumise kuupäevale.

5. Sekkumisamet registreerib pakkumise saabumispäeva, asjaomased kogused ja nende valmimiskuupäevad ning pakutava või ladustamispaiga.

6. Pärast artiklis 10 nimetatud asjaomasele pakkumiskutsele vastavate pakkumiste esitamistähtpäeva ei saa pakkimisi tagasi võtta.

Pakkumiste kehtimine pärast pakkumiste esitamistähtaja möödumist ja või toimetamine sekkumisameti määratud hoidlasse artikli 15 lõikes 3 sätestatud aja jooksul on komisjoni määruse (EMÜ) nr 2220/85 ⁽¹⁾ artiklis 20 esitatud esmatahtsad nõuded.

Artikkel 13

1. Liikmesriigid teatavad komisjonile pakkujate pakutud kogused ja hinnad hiljemalt artiklis 10 nimetatud tähtpäevale järgneva päeva hommikul kell 9.00 (Brüsseli aja järgi).

2. Võttes arvesse iga pakkumiskutse kohta saadud pakkumisi, määrab komisjon igale kategooriale määruse (EÜ) nr 1255/1999 artiklis 42 sätestatud korras maksimaalse kokkuostuhinna, võttes aluseks kohaldatavad sekkumishinnad.

3. Võib otsustada, et pakkumise korraldamist ei jätkata.

Artikkel 14

1. Pakkumised lükatakse tagasi, kui kavandatud hind on suurem kui artikli 13 lõikes 2 nimetatud maksimumhind, mida kõnealuse pakkumismenetluse puhul kohaldatakse.

2. Pakkumismenetlusest tulenevaid õigusi ja kohustusi ei saa loovutada.

Artikkel 15

1. Sekkumisamet teatab pakkujaile viivitamata nende pakkumismenetluses osalemise tulemustest.

Pakkumiste tagasilükkamise korral vabastatakse kohe artikli 11 lõike 3 punktis c nimetatud tagatised.

2. Sekkumisamet väljastab edukale pakkujale kohe kuupäeva ja numbriga varustatud tarnekorralduse, millele on märgitud:

- a) tarnitav kogus;
- b) või viimane tarnekuupäev;
- c) külmoone, kuhu see tuleb toimetada.

3. Edukas pakkuja tarnib 21 päeva jooksul pärast pakkumiste esitamistähtpäeva või külmoone laadimisplatvormile. Tarnida võib mitme kaubasaadetisena.

Või külmoone laadimisplatvormile laadimise kulud kannab edukas pakkuja.

⁽¹⁾ EÜT L 205, 3.8.1985, lk 5.

4. Tagatis vabastatakse niipea, kui edukas pakkuja on ettenähtud aja jooksul tarnekorralduses märgitud koguse kohale toimetanud.

4. JAGU

5. Kui edukas pakkuja ei ole ettenähtud aja jooksul võid kohale toimetanud, kaotab ta kohaletoimetamata koguste artikli 11 lõike 3 punktis c nimetatud pakkumistagatise ja ülejäänud koguste kokkuost tühistatakse, välja arvatud vääramatu jõu korral.

Lattu saabumine ja laost väljavõtmine

Artikkel 16

1. Sekkumisamet maksab edukale pakkujale iga ülevõetud võikoguse eest pakkumises märgitud hinna 45–65 päeva jooksul pärast ülevõtmist, tingimusel et on kinnitust leidnud artiklite 3 ja 4 täitmine.

Artikkel 18

2. Ülevõtmispäevana käsitletakse päeva, millal või jõuab sekkumisameti määratud külmhoonesse, kuid see päev ei või olla varasem kui artikli 15 lõikes 2 nimetatud tarnekorralduse väljastamispäevale järgnev päev.

1. Liikmesriigid sätestavad tehnilised standardid, nähes eelkõige ette ladustustemperatuuri, mis määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõike 2 kolmandas lõigus märgitud külmhoonete puhul ei oleks madalam kui -15°C , ja võtavad muid meetmeid, mida on vaja või nõuetekohaseks säilitamiseks. Kaasneva riski katab kindlustus kas ladustaja lepingulise kohustuse või sekkumisameti üldise vastutuse vormis; liikmesriigid võivad olla iseenda kindlustusandjad.

2. Sekkumisametid nõuavad või tarnimist külmhoone laadimisplatvormile ning selle ladustamist ja hoidmist kergesti identifitseeritavate ja ligipääsetavate partiidena.

3. Pädev inspekteerimisasutus kontrollib ette teatamata või olemasolu laos vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 2148/96 (?) artiklile 4.

Artikkel 17

1. Või läbib ladustamise prooviaja. Prooviaja pikkuseks määratakse 30 päeva alates ülevõtmispäevast.

Artikkel 19

2. Kui inspekteerimine või saabumisel sekkumisameti määratud lattu näitab, et või ei vasta artiklitele 3 ja 4 või kui või organoleptiline miinimumkvaliteet osutub ladustamise prooviaja lõpul I lisas sätestatud miinimumkvaliteedist madalamaks, kohustuvad müüjad oma pakkumiste osas:

a) võtma kõnesoleva või tagasi; ja

b) tasuma asjaomase või ladustamiskulud alates või vastuvõtmispäevast kuni laost väljaviimise päevani.

Tasumisele kuuluvad ladustamiskulud võrduvad kuludega, mille sekkumisamet tasub Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi tagatisrahastu (EAGGF) arvele komisjoni määruse (EMÜ) nr 3597/90 (1) artikli 7 lõike 2 punktide a ja b kohaselt.

Need summad kantakse Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) tagatisrahastu arvele.

1. Sekkumisamet valib või ladustamispaigale lähima vaba külmhoone.

Ta võib valida teise külmhoone, mis asub lõikes 2 osutatud kaugusel, kui see ei tekita täiendavaid hoiukulusid.

Kaugemal asuva külmhoone võib ta valida juhul, kui kulud, sealhulgas ladustus- ja transpordikulud, on väiksemad. Sel juhul teatab sekkumisamet oma valikust kohe komisjonile.

2. Määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõike 2 kolmandas lõigus osutatud pikima vahemaa on 350 km. Pikemate vahemaaade puhul tuleb sekkumisametil kanda täiendavad transpordikulud 0,065 eurot tonnkilomeetri kohta.

Kui võid kokkuostev sekkumisamet ei asu liikmesriigis, mille territooriumil pakutavat võid ladustatakse, ei võeta esimeses lõigus nimetatud pikima vahemaa arvestamisel arvesse vahemaa müüja hoidlast liikmesriigi piirini, kus asub ostu sooritav sekkumisasutus.

3. Lõikes 2 sätestatud lisakulud kannab sekkumisamet üksnes juhul, kui või temperatuur ei ületa külmhoonesse saabumisel 6°C .

(1) EÜT L 350, 14.12.1990, lk 43.

(?) EÜT L 288, 9.11.1996, lk 6.

Artikkel 20

Külmhoidlast väljaviimisel paigutab sekkumisamet või kaubalustel lao laadimisalusele, laadituna võimaluse korral transpordivahendisse, kui selleks on veoauto või raudteevagun. Need kulud kannab sekkumisamet ning võimalikud laadimis- ja kaubaaluselt mahatõstmise kulud kannab või ostja.

5. JAGU

Või müük

Artikkel 21

Liikmesriikide sekkumisasutused müüvad kõigile huvitatud pooltele oma valduses olevat võid, mis on ladustatud enne 1. juulit 1996.

Artikkel 22

1. Või müüakse otse laost hinnaga, mis võrdub müügilepingu sõlmimise päeval kehtiva ja määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 4 lõike 1 punktis a määratud sekkumishinnaga, millele lisandub üks euro 100 kilogrammi kohta.

Seda müüakse vähemalt 5-tonnistes kogustes. Kui hoidlasse jäänud kogus on alla viie tonni, võib müüa kõnealuse väiksema koguse.

2. Sekkumisamet müüb võid üksnes siis, kui hiljemalt müügilepingu sõlmimisel on antud 10 euro suurune tagatis 100 kg kohta, tagamaks et täidetakse käesoleva määruse artikli 23 lõike 1 esimeses lõigus sätestatud või ülevõtmise esmaseid nõudeid määruse (EMÜ) nr 2220/85 artikli 20 tähenduses.

3. Sekkumisamet müüb võid vastavalt selle ladustamiskuu-päevale, alustades kogu saadaoleva koguse või vajaduse korral ostja määratud hoidlas või hoidlates saadaoleva koguse vanimast tootest.

Artikkel 23

1. Ostja võtab võitarne vastu ühe kuu jooksul, arvestades müügilepingu sõlmimise päevast.

Tarne võib vastu võtta osade kaupa, kui iga osa on vähemalt 5 tonni. Kui hoidlasse jäänud kogus on alla viie tonni, võib tarnida kõnealuse väiksema koguse.

2. Enne iga võikoguse tarne vastuvõtmist tasub ostja sekkumisasutusele tarnitavale kogusele vastava müügihinna.

3. Kui tegemist ei ole vääramatu jõuga, lõpetatakse müügileping iga koguse suhtes, mille tarnet ostja ei ole vastu võtnud lõikes 1 täpsustatud aja jooksul.

4. Artikli 22 lõikes 2 ettenähtud tagatisest jäädakse ilma kõigi koguste suhtes, mille müügileping lõpetatakse vastavalt lõikele 3. Tagatis vabastatakse viivitamata nende koguste osas, mille tarned võetakse vastu ettenähtud ajavahemikus.

5. Vääramatu jõu korral võtab sekkumisasutus meetmeid, mida ta asjaolusid arvestades vajalikuks peab.

Artikkel 24

Liikmesriigid teatavad komisjonile hiljemalt iga nädala teisipäevaks eelmise nädala võikogustest:

- a) mille kohta on sõlmitud müügileping;
- b) mis on üle võetud.

III PEATÜKK**Või ja koore eraladustus**

1. JAGU

Ladustusleping ja -tingimused

Artikkel 25

Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- *laopartii* ühest ja samast tehasest saadud ning ühel ja samal päeval ühte lattu hoiule võetud kogus, mis kaalub vähemalt üks tonn ning on ühesuguse koostise ja kvaliteediga,
- *lepingulise ladustuse alguspäev* lattu saabumise päevale järgnev päev,
- *lepingulise ladustuse viimane päev* laost väljavõtmise päevale eelnev päev.

Artikkel 26

Määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõike 3 neljandas lõigus osutatud või ja koore eraladustuslepingute pooled on nende liikmesriikide sekkumisametid, kelle territooriumil võid ja koort ladustatakse, ja füüsilised või juriidilised isikud – edaspidi "lepingupooled".

Artikkel 27

1. Eraladustuslepinguid võib sõlmida ainult määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõike 3 esimeses lõigus nimetatud või ja koore kohta.

Või peab olema valmistatud käesoleva määruse artikli 5 lõike 1 punktide a, b ja c kohaselt heakskiidetud ettevõtja poolt lepingulise ladustuse alguspäevale eelnenud 28 päeva jooksul. Või peab vastama V lisas osutatud tootjariigi siseriiklikule kvaliteediklassile ega tohi ületada artikli 4 lõikes 2 osutatud radioaktiivsuse lubatud piirmäära.

2. Ladustuslepingut ei tohi sõlmida või ja koore kohta:

- a) mille kohta on ühenduse teiste sätete alusel tehtud taotlus otsetarbimistoetuse saamiseks;
- b) mille suhtes kohaldatakse nõukogu määruse (EMÜ) nr 565/80⁽¹⁾ artikli 5 lõikes 1 osutatud korda; nimetatud korra edaspidist kohaldamist käsitletakse lepingulise ladustuse lõppemisena.

Artikkel 28

1. Ladustuslepingud sõlmitakse ühe ja enama laopartii kohta kirjalikult ning need sisaldavad eelkõige sätteid:

- a) või või koore koguse kohta, mille suhtes lepingut kohaldatakse;
- b) toetuse suuruse kohta, ilma et see piiraks artikli 38 kohaldamist;
- c) lepingu täitmise seotud kuupäevade kohta, ilma et see piiraks määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõike 3 viienda lõigu kohaldamist;
- d) külmhoonete kindlakstegemiseks.

2. Ladustaja liikmesriigi sekkumisamet koostab kontrollmeetmete, eelkõige artiklis 33 osutatute ja käesoleva artikli lõikes 3 osutatud teabe alusel spetsifikaadid. Ladustuslepingus viidatakse neile spetsifikaatidele.

3. Spetsifikaadid tagavad, et iga võipartii pakendil on vähemalt järgmine teave, mis võib vajaduse korral olla kodeeritud:

- a) number tootjaettevõtte ja -liikmesriigi kindlakstegemiseks;
- b) valmistamiskuupäev;
- c) lattu saabumise kuupäev;
- d) tootepartii number;
- e) märke "soolatud" määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõike 3 esimese lõigu kolmandas taandes osutatud või puhul;
- f) V lisas nimetatud siseriiklik kvaliteediklass;
- g) netokaal.

Liikmesriigid võivad sätestada, et kui lao juhataja kohustub pidama registrit, millesse lattu saabumise päeval kantakse esimeses lõigus osutatud andmed, ei tule lattu saabumise kuupäeva pakendile märkida.

Artikkel 29

1. Lattu saabumine võib toimuda ainult ühe ja sama aasta 15. märtsi ja 15. augusti vahel. Laost väljavõtmine võib toimuda ainult alates ladustusaasta 16. augustist.

2. Laost väljavõtmine toimub laopartiide kaupa või pädeva asutuse loal väiksemate kogustena. Artikli 33 lõike 2 punktis a osutatud tingimustel võib laost välja võtta üksnes pitseeritud koguse.

Artikkel 30

1. Sekkumisametitega lepingu sõlmimise taotlused võib teha üksnes või- ja koorekoguste kohta, mis on täies ulatuses ladustatud.

Sekkumisamet peab saama taotluse hiljemalt 30 päeva jooksul alates lattu saabumise kuupäevast. Sekkumisametid registreerivad taotluste vastuvõtmise kuupäevad.

Kui sekkumisamet saab taotluse eespool nimetatud tähtajale järgneva 10 tööpäeva jooksul, võib ladustuslepingu siiski sõlmida, kuid toetust vähendatakse 30 %.

2. Ladustuslepingud sõlmitakse hiljemalt 30 päeva jooksul alates taotluse registreerimiskuupäevast.

Artikkel 31

Kui võid ladustatakse mõnes muus liikmesriigis kui tootjariigis, tuleb artiklis 30 nimetatud ladustuslepingu sõlmimiseks esitada tootjaliikmesriigi pädeva asutuse väljaantud tunnistus 50 päeva jooksul alates või lattu saabumisest.

Tunnistus sisaldab artikli 28 lõike 3 punktides a, b ja d piiritletud teavet ja kinnitab, et kõnealune toode on või määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõike 3 esimese lõigu tähenduses.

Esimeses lõigus osutatud juhtudel sõlmitakse ladustuslepingud hiljemalt 60 päeva jooksul alates taotluse registreerimiskuupäevast.

2. JAGU

Kontroll

Artikkel 32

1. Liikmesriik tagab, et kõik toetuse maksmiseks nõutavad tingimused on täidetud.

⁽¹⁾ EÜT L 62, 7.3.1980, lk 5.

2. Lepinguosaline või liikmesriigi nõudmisel või loal lao eest vastutav isik teeb kontrolli eest vastutavale pädevale asutusele kättesaadavaks kõik dokumendid, mis võimaldavad kontrollida eraladustamisele kuuluvate toodete järgmisi andmeid:

- a) loanumber tootjaettevõtte ja -liikmesriigi kindlakstegemiseks;
- b) valmistamiskuupäev;
- c) lattu saabumise kuupäev;
- d) laopartii number;
- e) olemasolu laos ja lao aadress;
- f) laost väljavõtmise kuupäev.

3. Lepinguosaline või vajaduse korral lao eest vastutav isik pea iga lepingu kohta laos kättesaadavat laovarvestust, mis sisaldab järgmisi andmeid:

- a) eraladustatud toodete laopartii number;
- b) lattu saabumise ja laost väljavõtmise kuupäev;
- c) või- ja koorekogused laopartiide kaupa;
- d) toodete asukoht laoruumis.

4. Ladustatud tooted peavad olema kergesti identifitseeritavad ja kättesaadavad ning lepingu järgi kindlakstehtavad.

Artikkel 33

1. Lattu saabumisel korraldab pädev asutus kontrolli ajavahemikus, mis algab lattu saabumise kuupäeval ja lõpeb 28 päeva pärast artiklis 30 osutatud lepingu sõlmimise taotluse registreerimiskuupäeva.

Ladustatud toodete toetuse õigustatuse kontrollimiseks tuleb võtta representatiivne proov vähemalt 5 % ladustatud kogustest, et teha kindlaks, kas partiid muu hulgas toodete kaalu, märgistuse ja omaduste poolest tervikuna vastavad füüsiliselt lepingu sõlmimise taotlusele.

2. Pädev asutus peab:

- a) kas pitseerima lõikes 1 sätestatud kontrolli toimumise ajal kõik lepinguga seotud laopartiid ja väiksemad kogused;
- b) või kontrollima ette teatamata pisteliselt toodete olemasolu laos. Asjaomane valim peab olema esinduslik ja vastama vähemalt 10 %-le eraladustustoetuse lepingus ettenähtud üldkogusest.

3. Lepingulise ladustusaja lõpus peab pädev asutus kontrollima pisteproovidega kaalu ja märgistust. Selleks teavitab lepingupool pädevat asutust vähemalt viis tööpäeva enne 210-päevase maksimaalse lepingulise ladustusaja lõppu või

vajaduse korral ning juhul, kui tooted võetakse laost välja 210-päevase ajavahemiku jooksul, viis tööpäeva enne laost väljavõtmise algust, ja tähistab asjaomased laopartiid.

Kui või maksimaalse lepingulise ladustusaja lõppemise järel on või veel laos, võib esimeses lõigus osutatud kontrolle teha siis, kui või laost välja võetakse. Selleks teavitab lepinguosaline pädevat asutust vähemalt viis tööpäeva enne väljavõtmistoimingute algust.

Liikmesriigid võivad esimeses ja teises lõigus osutatud juhtudel nõustuda lühema tähtajaga kui viis tööpäeva.

4. Lõigete 1, 2 ja 3 kohaste kontrollimiste kohta koostatakse aruanne, milles esitatakse:

- a) kontrollimiskuupäev;
- b) selle kestus;
- c) sooritatud toimingud.

Aruandele peavad alla kirjutama vastutav inspektor ja kaasalkirjastajana lepinguosaline või vajaduse korral lao eest vastutav isik, ning see peab kuuluma maksetõendi juurde.

5. Kui vähemalt 5 %-l kontrollitud tootekogustest esineb kõrvalekaldeid, laiendatakse kontrolli pädeva asutuse määratavale suuremale valimile.

Liikmesriigid teatavad eeskirjade eiramise juhtudest komisjonile nelja nädala jooksul.

3. JAGU

Ladustustoetus

Artikkel 34

1. Määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõike 3 esimeses lõigus sätestatud eraladustustoetust võib anda üksnes 90- kuni 210-päevase lepingulise ladustusaja korral.

Kui lepinguosaline ei pea kinni artikli 33 lõikes 3 nimetatud tähtajast, vähendatakse toetust 15 % ja seda makstakse üksnes ajavahemiku eest, mille kohta lepinguosaline pädevale asutusele nõuetekohaselt tõendab, et või või koore lepinguline ladustamine jätkus.

2. Ilma et see piiraks artikli 38 kohaldamist, määrab komisjon igal aastal määruse (EÜ) nr 1255/1999 artiklis 42 sätestatud korras sama määruse artikli 6 lõike 3 kolmandas lõigus osutatud toetuse suuruse kõnealusel aastal jõustuvate eraladustuslepingute kohta.

3. Toetust makstakse lepinguosalise taotluse alusel lepingulise ladustusaja lõpus 120 päeva jooksul taotluse vastuvõtmisest, tingimusel et artikli 33 lõikes 3 osutatud kontrollimine on toimunud ja toetuse saamise õiguse tingimused on täidetud.

Kui aga toetuse saamise õiguse ametlik läbivaatamine on pooleli, ei tehta väljamakset enne õiguse tunnustamist.

4. Pärast lepingulise ladustuse 60. päeva võib lepinguosalise taotlusele teha toetuse ühekordse ettemakse, tingimusel et lepinguosaline esitab tagatise, mis võrdub ettemaksega pluss 10 % ettemaksest. See ettemaks arvutatakse 90-päevase ladustusaja põhjal. Tagatis vabastatakse kohe pärast lõikes 3 osutatud lõppmakse tasumist.

Artikkel 35

1. Kui esimese 60 lepingulise ladustuspäeva lõpuks on või koore kvaliteedi halvenemine suurem kui laos normaalne, võivad lepinguosalised ühe korra omal kulul igas laopartiis asendada ebakvaliteetse koguse sama koguse määruse (EÜ) nr 1255/1999 artikli 6 lõike 3 esimeses lõigus nimetatud või koorega.

Kui ladustamise või väljavõtmise ajal toimunud kontrollimisel ilmnevad ebakvaliteetsed võikogused, ei tohi nende koguste eest toetust maksta. Peale selle peab toetuse saamiseks kõlbliku laopartii allesjääv osa olema vähemalt üks tonn. Sama norm kehtib, kui osa partiiist kõrvaldatakse enne 16. augustit või enne minimaalse ladustusaja lõppu.

2. Lõike 1 esimeses lõigus osutatud juhul on toetuse arvutamisel esimeseks lepingulise ladustuse päevaks ladustamise alguspäev.

Artikkel 36

1. Koore ladustustoetust antakse ainult pastöriseeritud koore eest, mille rasvasisaldus on vähemalt 35 %, aga mitte üle 80 %.

2. Toetuse arvutamiseks arvestatakse koorekogused ümber või ekvivalendiks, mis vastab 82 % rasvasisaldusega võile, korrutades koore rasvasisalduse 1,20 ga.

3. Lõikes 1 piiritletud rasvasisaldust kontrollib enne koore külmutamist pädeva asutuse poolt tunnustatud laboratoorium.

Artikkel 37

1. Liikmesriigid võivad lubada lepinguosalistel võtta vaba-tahtliku kohuse pidada kinni artikli 36 lõikes 1 täpsustatud piirides varem kindlaksmääratud ühtsest miinimumrasvasisaldusest kõikide laopartiide puhul, mille kohta kõnealusel aastal on sõlmitud leping.

2. Lõike 1 kohaldamisel antakse toetus varem kindlaksmääratud miinimumrasvasisalduse põhjal.

Sellisel juhul kontrollib liikmesriik rasvasisaldust vastavalt artikli 36 lõikele 3 korduvate ette teatamata kontrollimiste käigus pisteproovide alusel.

Kui nende kontrollimiste käigus ilmneb, et rasvasisaldus on madalam kui varem kindlaksmääratud miinimumrasvasisaldus, ei maksta toetust nende laopartiide eest, mis on lattu toodud pärast viimast rahuldavate tulemustega kontrolli, ja ülejäänud lepingulise ladustusaja jooksul ei kehti asjaomase lepinguosalise suhtes enam lõige 1.

Kui siiski leitakse, et kõnealune rasvasisaldus on alla 2 % madalam varem kindlaksmääratud miinimumsisaldusest, maks-takse toetust kindlakstehtud rasvasisalduse põhjal, vähendades summat 10 %.

Artikkel 38

1. Kui olukord turul seda nõuab, võib toetussummat, lattu saabumise ja laost väljavõtmise perioode ja ladustamise pikkust alles sõlmitavate lepingute puhul aasta jooksul muuta.

2. Kui vastavalt artikli 13 lõikele 2 pakkumiskutsega kindlaksmääratud, eurodes või ühisraha kasutamises mitteosalevate riikide puhul riigi vääringus väljendatud ja lepingulise ladustuse alguspäeval kohaldatav maksimumkokkuostuhind on kõrgem kui lepingulise ladustuse viimasel päeval kohaldatav kokkuostuhind, suurendatakse vastavalt artikli 34 lõikele 2 määratud toetust selle maksimumkokkuostuhinna vähenenud summa võrra, mis ületab lepingulise ladustuse alguspäeval kehtinud hinnast 2 %.

Kui see hind on madalam kui lepingulise ladustuse viimasel päeval kohaldatav hind, vähendatakse vastavalt artikli 34 lõikele 2 määratud toetust selle maksimaalse kokkuostuhinna suurenenud summa võrra, mis ületab lepingulise ladustuse alguspäeval kehtinud hinnast 2 %. Toetuse vähendamine ei tohi siiski olla suurem kui terve toetussumma.

3. Lõikes 2 nimetatud toetuse korrigeerimist kohaldatakse üksnes siis, kui kõrgeim kokkuostuhind on lepingulisel ladustus kinnitatud vastavalt artikli 13 lõikele 2, ja kui lepingulise ladustuse viimasel päeval on kokkuostu alustatud rohkem kui kaheksas liikmesriigis.

Kui maksimaalset kokkuostuhinda ei ole 21 lepingulise ladustus algusele vahetult eelneva päeva jooksul määratud, võrdub esimesel ladustuspäeval kohaldatav maksimaalne kokkuostuhind 90 % ga jõusolevast sekkumishinnast.

IV PEATÜKK

Ülemineku- ja lõppsätted

Artikkel 39

Käesolevaga tunnistatakse määrused (EMÜ) nr 2315/76, (EMÜ) 1547/87, (EMÜ)1589/87 ja (EÜ) nr 454/95 kehtetuks.

Määrus (EÜ) nr 454/95 kehtib edasi enne 1. jaanuari 2000 sõlmitud eraladustuslepingute osas.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrustele käsitletakse viidetena käesolevale määrusele.

Artikkel 40

1. jaanuarist 2000 kuni 30. juunini 2000 kohaldatav või sekkumishind on määratud nõukogu määrukses (EÜ) nr 1400/1999. ⁽¹⁾

Artikkel 41

Käesolev määrus jõustub 1. jaanuaril 2000.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 16. detsember 1999

Komisjoni nimel

komisjoni liige

Franz FISCHLER

⁽¹⁾ EÜT L 164, 30.6.1999, lk 10.

I LISA

KOOSTISELE ESITATAVAD NÕUDED, KVALITEEDINÄITAJAD JA ANALÜÜSIMEETODID

Või on vesi-õlis-tüüpi tahke emulsioon, mille koostis ja kvaliteedinäitajad on järgmised.

Parameeter	Sisaldus, kvaliteedinäitajad	Standardmeetod
Rasv	vähemalt 82 %	(²)
Vesi	kuni 16 %	(²)
Tahked lisandid, v.a rasv	kuni 2 %	(²)
Vabad rasvhapped (¹)	kuni 1,2 mmol 100 g rasva kohta	(²)
Peroksiid arv	kuni 0,3 mekv hapnikku 1 000 g rasva kohta	(²)
Kolibakterid	ei ole kindlakstehtavad 1 g proovis	(²)
Muud rasvad, v.a piimarasv	ei ole kindlakstehtavad triglütseriidide analüüsiga	(²)
Märgised (¹) — steroolid (²) — vanilliin (²) — karotiinhappe eüülester (²) — enanthappe triglütseriidid (²)	ei ole kindlakstehtavad	(²)
Muud märgised (¹)	ei ole kindlakstehtavad	Pädeva asutuse poolt heakskiidetud meetodid
Organoleptilised omadused	välimuse, maitse ja lõhna ning konsistentsi eest vähemalt 4 punkti 5st	(²)
Vee dispersioonimäär	vähemalt 4 punkti	(²)

(¹) Määruste (EMÜ) nr 3143/85 (EÜT L 298, 12.11.1985, lk 9), (EMÜ) nr 429/90 (EÜT L 45, 21.2.1990, lk 8) ja (EÜ) nr 2571/97 (EÜT L 350, 20.12.1997, lk 3) kohaselt tunnustatud märgised.

(²) 2 Vt komisjoni määrus (EÜ) nr 1854/96 (EÜT L 246, 27.9.1996, lk 5), viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 881/1999 (EÜT L 111, 29.4.1999, lk 24), millega kehtestatakse piima ja piimatoodete analüüsimisel ja kvaliteedi hindamisel ühises turukorralduses rakendatavate standardmeetodite nimekiri.

II LISA

STANDARDMEETOD VÕÖRASTE RASVADE MÄÄRAMISEKS PIIMARASVAS TRIGLÜTSEERIIDIDE GAASIKROMATOGRAAFILISE ANALÜÜSIGA – UUESTI LÄBIVAADATUD VERSIOON 1

1. Rakendusala ja -ulatus

Käesoleva standardiga kehtestatakse meetod nii taimset kui ka loomset päritolu võõraste rasvade, nagu näiteks looma- ja searasv, määramiseks piimasaaduste piimarasvas triglütseriidide gaasikromatograafilise analüüsiga.

Puhtas piimarasvas tehakse söötmis- ja laktatsioonitingimustest olenemata taimsed ja loomsed rasvad nii kvalitatiivselt kui ka kvantitatiivselt kindlaks teatavaid triglütseriidivalemeid kasutades.

Märkus 1: Kuigi taimsetes rasvades on väikesi ja keskmisi piimarasva koguseid võimalik määrata ainult piimarasvas esineva võihappe (C4) järgi, ei saa selle järgi C4 sisalduse suure varieeruvuse tõttu 3,5 ja 4,5 massiprotsendi vahemikus kvalitatiivselt ja kvantitatiivselt kindlaks teha kuni 20 massiprotsendi sisaldusega võõraid rasvu puhtas piimarasvas.

Märkus 2: Et tootmis- ja töötlemistingimustest olenevalt steroolide sisaldus taimsetes rasvades muutub, on kvantitatiivseid tulemusi tegelikult võimalik saada ainult triglütseriidide analüüsiga.

2. Mõiste

Piimarasvas sisalduvad võõrad rasvad: standardi kohaselt on võõrad rasvad kõik taimsed ja loomsed rasvad, välja arvatud piimarasv.

3. Meetodi põhimõte

Pärast piimarasva eraldamist valmistatakse põhilahus.

Põhilahuses määratakse kolonngaasikromatograafiliselt triglütseriidide (erineva süsinikuaatomite üldarvuga molekulide) sisaldus. Asendades vastavas triglütseriidvalemis eri suurusega molekulide (C24–C54, ainult paarisarvud) kaaluprotsendid, määratakse võõrad rasvad kas kvalitatiivselt või kvantitatiivselt.

Märkus: Kui on tagatud tulemuste samaväärsus, võib käesoleva analüüsimeetodi rakendamisel kasutada ka kapillaargaasikromatograafiat. (1)

4. Reaktiivid

Tuleb kasutada analüütilise puhtusastmega kemikaale.

- 4.1. Kandegaas: $\geq 99,996$ % puhtusastmega lämmastik.
- 4.2. Standardsed küllastatud triglütseriidid (1) ja kolesterool standardse piimarasva standardimiseks vastavalt jaotisele 6.5.4.
- 4.3. Metanool, veevaba.
- 4.4. n-heksaan.
- 4.5. n-heptaan.
- 4.6. Tolueen.
- 4.7. Dimetüüldiklorosilaani lahus: 50 ml dimetüüldiklorosilaani lahustatakse 283 ml tolueenis.
- 4.8. Põletusgaasid: H_2 ja sünteetiline õhk.
- 4.9. Statsionaarne faas: 125/150 μm (100/120 mesh) Gas ChromQ, millele on kantud 3 % OV-1. (1)
- 4.10. 10 % kakaovõi lahus.

(1) Sobivaid meetodeid on avaldatud ka varem; vt D. Precht, J. Molkenin. Quantitative triglyceride analysis using short capillary columns, Chrompack News, 1993, nr 4, lk 16-17.

(1) Sobivad tooted on müügil.

(1) Kaubanimed, nagu Extrelut, Gas ChromQ, Chrompack on näited spetsialiseeritud kaubanduses kättesaadavatest sobivatest toodetest. See teave on mõeldud selleks, et hõlbustada standardi kasutamist, ja see ei kohusta valima neid tooteid. Vastavalt Briti standardite spetsifikatsioonile BS 410:1988 analüütiliste molekulaarsõelte kohta on ühikud g-mol teisendatud μm -deks.

5. Seadmed

Tavalised, eeskätt järgmised laboratooriumiseadmed.

- 5.1. Kõrgtemperatuurigaasikromatograaf, mis on kohandatud tööks vähemalt 400 kuni 450 °C juures ning varustatud leekionisatsioonidetektoriga (FID) ja kandegaasi massi pidevvoolu kontrolleriaga. Põletusgaaside voolukiirus: 30 ml/min (H₂), 270 ml/min (sünteesiline õhk).

Märkus: Kõrge temperatuuri tõttu triglütseriidide analüüsil tuleb FIDi ja injektioonisüsteemi klaasdetailide sageli puhastada.

Gaasikromatograaf tuleb varustada kõrget temperatuuri taluvate lekkimiskindlate septumitega, mis peavad vastu sagedasele kasutamisele.

Märkus: Sobivad Chromblue (tm) septumid (Chrompack).

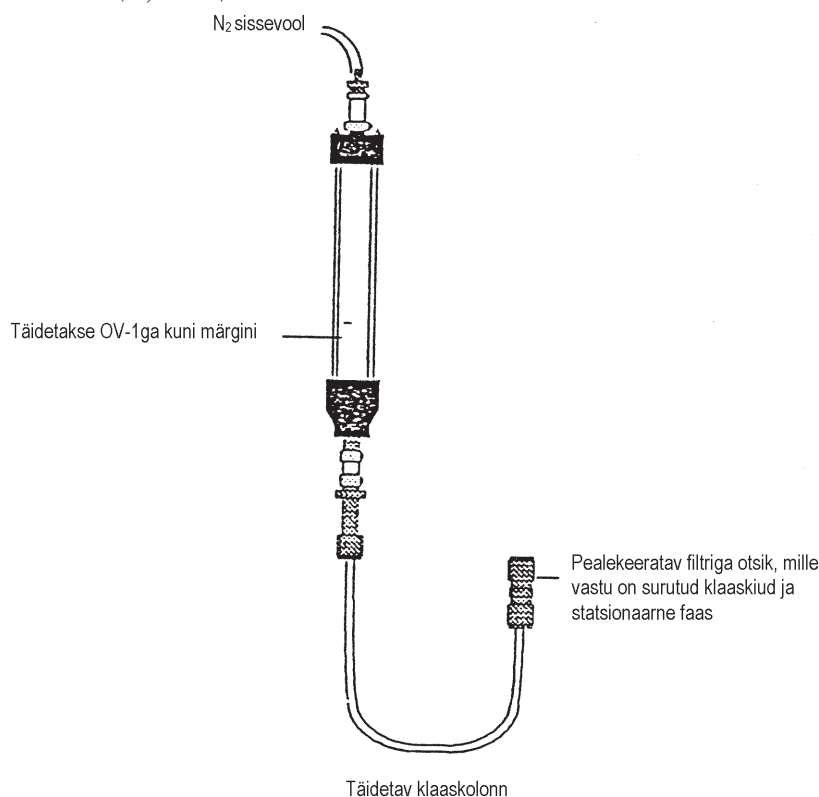
Septumeid tuleb vahetada korrapäraselt, näiteks 100 injektiooni järel, või siis, kui lahutusvõime väheneb (vt joonis 4).

- 5.2. Kromatograafiakolonn

U-kujuline klaaskolonn (siseläbimõõt 2 mm, pikkus 500 mm), klaasi pinna desaktiveerimiseks silaanitud dimeetüüldiklorosilaaniga vastavalt jaotisele 6.1.

Märkus: Sobivad ka pikemad (80 kuni 200 mm) kolonnid. Nende abil võib saavutada tulemuste mõnevõrra parema reprodutseeritavuse. Teisest küljest, nende kolonnide puhul võivad pärast tööd stacionaarsesse faasi tekkida lõhed, mis omakorda võivad anda vähem täpseid kvantitatiivseid tulemusi. Lisaks sellele võib FIDi leek kandegaasi nõutava ülisuure voolukiiruse tõttu (75 kuni 85 ml/min) kergesti kustuda.

- 5.3. Kolonni täitmise seade (vt joonis 1)

Joonis 1. Kolonni täitmine

- 5.3.1. Pealekeeratavate otsikutega plastkolonn, millel on stacionaarse faasi nõutavat taset näitav märk.
- 5.3.2. Keermelise otsikuga peen sõel (avad ligikaudu 100 µm) klaaskolonn sulgemiseks, nagu on näidatud joonisel 1.

- 5.3.3. Desaktiveeritud (silaanitud) klaasvill.
- 5.3.4. Vibraator statsionaarse faasi ühtlaseks jaotamiseks kolonni täitmisel.
- 5.4. Silikageeliga täidetud 1 kuni 3 ml Extrelut-kolonn (¹). Seda kolonni võib kasutada teise võimalusena piimarasva eraldamiseks.
- 5.5. 6 mm avaga 6,4 mm (1/4") grafiittihend.
- 5.6. Seadmed kolonni klaaspinna silaanimiseks vastavalt jaotisele 6.1.
- 5.6.1. Woulffi pudel.
- 5.6.2. Veejugapump.
- 5.7. Vesivann, reguleeritav temperatuurile 50 ± 2 °C.
- 5.8. Kuivatuskapp, reguleeritav temperatuuridele 50 ± 2 °C ja 100 ± 2 °C.
- 5.9. Mikropipett.
- 5.10. 5 ml gradueeritud pipett 1,5 ml metanooli doseerimiseks.
- 5.11. 50 ml ümarkolb.
- 5.12. 50 ml Erlenmeyeri kolb.
- 5.13. Lehter.
- 5.14. Peenepooriline filter.
- 5.15. Pöördauruti.
- 5.16. 1 ml nominaalmahutavusega alumiiniumkapsliga suletavad ampullid, mille sees on septum.
- 5.17. Injektsioonisüstal, mille kolb ei ulatu nõela tipuni.

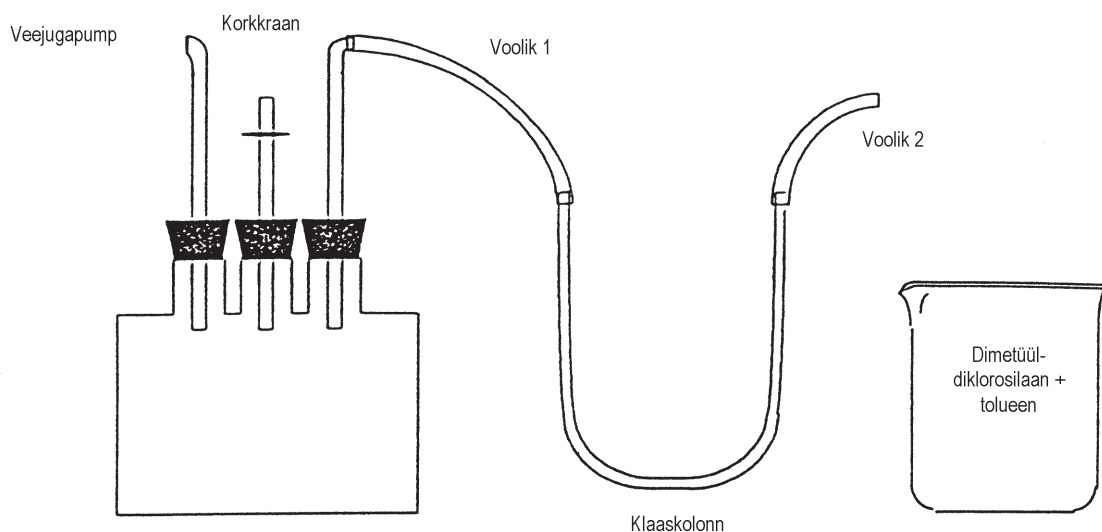
Märkus: Sellised süstlad võimaldavad saavutada tulemuste paremat reprodutseeritavust.

Selleks et vältida septumi kahjustamist, tuleb nõela otsa korrapäraselt kontrollida (näiteks stereomikroskoobi abil).

6. Kasutamise kord

6.1. Kolonni ettevalmistamine (silaanimine)

Pärast seda, kui Woulffi pudel on joonise 2 kohaselt ühendatud veejugapumbaga, pannakse vooliku 2 ots lahusesse (4.7). Korkkraani sulgemisel kolonn täitub; nüüd eemaldatakse mõlemad voolikud.

Joonis 2. Silaanimisseade

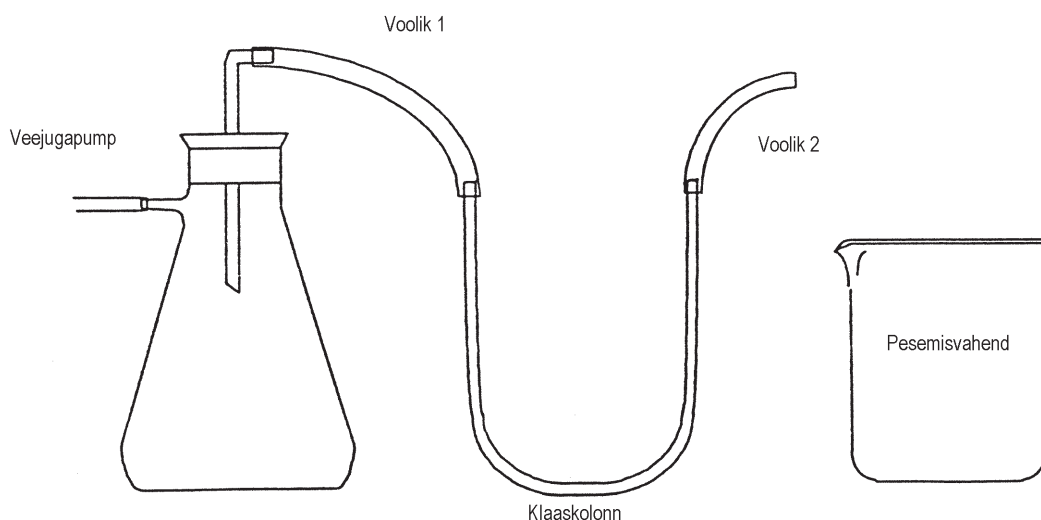
(¹) Vt joonealune märkus 3.

Kolonn kinnitatakse statiivile ja täiendatakse pipeti abil dimetüüldiklorosilaani lahusega ääreni.

20 kuni 30 minuti pärast asendatakse Woulffi pudel Bunseni kolviga ja kolonn tühjendatakse sellega ühendatud veejugapumba abil (vt joonis 3).

6.2. Kolonni täitmine

Seejärel kolonn pestakse, voolutades sellest läbi 75 ml tolueni ja 50 ml metanooli; tühjendatud kolonni kuivatatakse kuivatuskapis 100 °C juures umbes 30 minutit.

Joonis 3. Pesemisseade

Kolonni täitmiseks kasutatakse joonisel 1 kujutatud seadet. Plastkolonn täidetakse statsionaarse faasiga (4.9) märgini. Täidetava klaaskolonn alumisse otsa lükatakse terasvarda abil umbes 1 cm pikkune eelnevalt silaanitud klaasvillatropp. Seejärel suletakse kolonni ots sõelaga (5.3.2).

Kolonn täidetakse rõhu all (3 baari, N₂ atmosfäär) statsionaarse faasiga. Selleks et täitumine oleks ühtlane, katkestusteta ja stabiilne, liigutatakse täitmise ajal piki kolonni edasi-tagasi vibraatorit.

Pärast täitmist pistetakse tihe silaanitud klaasvillatropp ka kolonni teise otsa, väljaulatuvad otsad lõigatakse maha ja tropp surutakse spaatliga mõne millimeetri võrra sissepoole.

6.3. Proovide valmistamine

Proovi valmistamiseks võib valida ühe järgmisest kolmest meetodist.

6.3.1. Piimarasva eraldamine võist

5 kuni 10 g võid sulatatakse sobivas anumaskavas (5.7) 50 °C juures.

50 ml Erlenmeyeri kolb ja filtriga (5.14) lehter soojendatakse kuivatuskapis 50 °C -ni. Sulatatud võiproovi rasvakiht filtritakse eelsoojendatud seadme abil.

Nii saadud piimarasv on peaaegu fosfolipiidivaba.

6.3.2. Rasvafraktsiooni eraldamine Röse-Gottliebi meetodil.

Rasv eraldatakse IDF standardi I C: 1987, 16C: 1987, 116A: 1987 või 22B: 1987 järgi.

Sellisel meetodil saadud piimarasvas sisalduvad fosfolipiidid suurendavad kolesteroolipiiki ligikaudu 0,1 %.

See mõjutab koos kolesterooliga 100-le normitud triglütseriidide spektrit vaid tähtsusetul määral.

6.3.3. Piimast eraldamine silikageelkolonnide abil

1–3 ml Extrelut-kolonnile kantakse mikropipetiga (5.4) 0,7 ml 20 °C temperatuuriga piimaproovi ja lastakse sellel silikageelis ligikaudu 5 minuti jooksul ühtlaselt jaotuda.

Valkude ja lipiidide komplekside denatureerimiseks lisatakse pipeti abil 1,5 ml metanooli. Seejärel ekstraheeritakse proov 20 ml n-heksaaniga. n-heksaani lisatakse aeglaselt väikeste portsjonite haaval ja väljavoolav eluaat kogutakse eelnevalt konstantse kaaluni kuivatatud 50 ml ümarkolbi.

Pärast ekstraheerimist lastakse kolonn tühjaks.

Solvendid destilleeritakse eluaadist välja pöördkuivati abil vesivannil 40 kuni 50 °C temperatuuri juures.

Kolb kuivatatakse ja rasva saagis määratakse kaalumise teel.

Märkus: Rasva eraldamine Gerberi, Weibull-Berntropi või Schmid-Bondzynski-Ratzlaffi meetodil või detergentide abil (BDI-meetod) ei sobi triglütseriidide analüüsi puhul, sest nende meetodite kasutamisel võivad rasvafaasi sattuda suuremad kogused mittetäielikult esteritud glütseriide ja fosfolipiide.

6.4. Proovilahuse valmistamine

Gaasikromatograafiliseks analüüsiks kasutatakse jaotise 6.3 kohaselt saadud 5 % rasvalahust n-heptaanis. Selle proovilahuse valmistamiseks kaalutakse vajalik kogus jaotiste 6.3.1 või 6.3.2 kohaselt saadud proovimaterjali ja lahustatakse see nõutavas koguses n-heptaanis.

Juhul kui proovimaterjal on saadud jaotise 6.3.3 kohaselt, arvutatakse kolvis olevale proovimaterjalile lisatav n-heptaani kogus kaalumistulemuste alusel ning selles lahustatakse kogu kolvis olev jääk.

Ligikaudu 1 ml proovilahust suletakse ampulli (jagu 5.16).

6.5. Triglütseriidide kromatograafiline määramine

Kõrgel temperatuuril (kuni 350 °C), mida kasutatakse pikaahelaliste triglütseriidide (C52 kuni C56) elueerimiseks, tõuseb nulljoon kiiresti, eriti siis, kui kolonn ei ole enne piisavalt tasakaalustatud. Nulljoone tõusu saab täielikult kompenseerida kas kahe kolonni ühendamise või nulljoone lahutamise abil.

Kompensatsioonikolonnide puhul või töötamisel ühe kolonniga, samuti injektori ja detektori klaasvahepiitside puhul tuleb kasutada grafiitühendeid (5.5).

6.5.1. Nulljoone korrigeerimine

Nulljoone tõusu kompenseerimiseks võib kasutada ühte järgmisest neljast meetodist.

6.5.1.1. Kolonnide ühendamine

Kahte täidetud kolonni kasutatakse kompenseerival viisil.

6.5.1.2. Nulljoone korrigeerimine gaasikromatograafi abil

Nulljoone tõusu saab kompenseerida, kui rasvalahust süstimata teha gaasikromatograafiga üks voolutuskatse ja saadud nulltase edaspidi tulemustest lahutada.

6.5.1.3. Nulljoone korrigeerimine integreeriva tarkvara abil

Nulljoone tõusu saab kompenseerida, kui rasvalahust süstimata teha voolutuskatse integreeriva süsteemiga ja saadud nulltase edaspidi tulemustest lahutada.

6.5.1.4. Nulljoone korrigeerimine hea tasakaalustamise abil

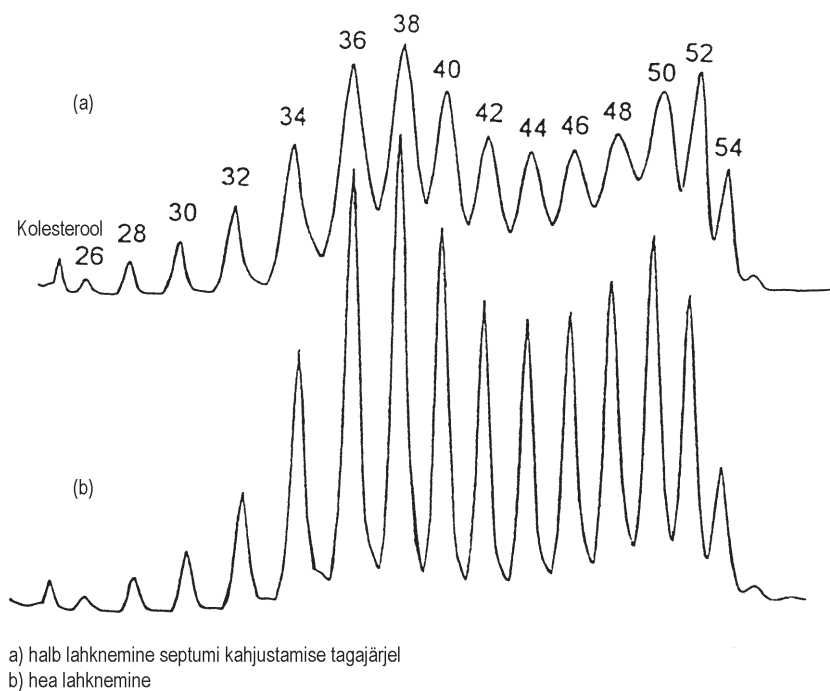
Kui kolonn eelnevalt hästi tasakaalustada ja teha 20 piimarasvalahuse injektsiooni, tõuseb nulljoon kõrgel temperatuuril sageli nii vähe, et seda ei ole vaja korrigeerida.

6.5.2. Injektsioonimeetod

Et ära hoida diskriminatsiooniefekti ja saavutada kõrge keemistemperatuuriga triglütseriidkomponentide lahutamisel paremaid kvantitatiivseid tulemusi, rakendatakse kuuminjektsiooni meetodit. Rasvalahus tõmmatakse süstlasse ja külma süstlanõela soojendatakse enne süstmist injektsioonipesas ligikaudu 3 sekundit. Seejärel süstitakse kiiresti süstla sisu.

Märkus: Sellise injektsioonimeetodi puhul väheneb fraksioneerumise oht süstla sees, samuti injektsioonibloki oht. Otsest pealtsüstist kolonni kuuma pikendatud ülaosasse ei kasutata, sest kui vahetada korrapäraselt injektori vahepitsi, võimaldab käesolev meetod kolonni lahti monteerimata sinna kogunenud septumiosakesi ja saastet hõlpsasti vältida.

Et mitte kahjustada septumit, tuleb kindlasti hoida ära nõelaotsa deformeerimist, vältides selle puutumist vastu proovianuma põhja (defektid ei pruugi silmaga märgatavad olla).

Joonis 4. Piimaproovi triglütseriidide kromatogramm

6.5.3. Täidetud kolonni tasakaalustamine

Et hoida ära saastumist, ei ühendata kolonni ülemist otsa detektoriga allpool loetletud etappidel a kuni c.

Jaoitse 6.2 kohaselt täidetud kolonn tasakaalustatakse järgmiselt:

- N_2 läbivoolutamine, 40 ml/min, 50 °C, 15 min;
- temperatuuri tõstmine 355 °C-ni, 1 K/min, 10 ml N_2 /min;
- hoidmine temperatuuril 335 °C 12 kuni 15 tundi;
- kaks ühemikroliitrist kakaovõi lahuse (jagu 4.10) süsti ja vastav temperatuurirežiim;
- kakskümmend 0,5mikroliitrist piimarasva lahuse (jagu 6.4) süsti kahe kuni kolme päeva jooksul.

Märkus: Kakaovõi koosneb peaaegu eranditult triglütseriididest C50 kuni C56, mille keemistemperatuur on kõrge. Kakaovõi süstimise eesmärgiks ongi kolonni spetsiaalne tasakaalustamine pikaahelaliste molekulide juhtumil. Kõrge keemistemperatuuriga triglütseriidide C50 kuni C54 puhul võib kaliibrimistegur olla mõnikord kuni 1,20. Piimarasvalahuse korduval süstimisel võib C50 kuni C54 puhul tavaliselt oodata algselt suure kaliibrimisteguri vähenemist. Väikese atsüül-C arvuga triglütseriidide puhul läheneb kaliibrimisteguri väärtus 1-le. Valmistatakse ette kolm paari jaotise 6.2 kohaselt täidetud kolonni. Tasakaalustatud paare kontrollitakse tavalise piimarasva analüüsi abil.

Kasutamiseks valitakse kolonnipaar, mis annab kõige paremad kvantitatiivsed tulemused (kaliibrimisteguri väärtus on lähedane 1-le). Kolonne, mille puhul kaliibrimistegur on suurem kui 1,20, ei kasutata.

6.5.4. Kaliibrimine

Kaliibrimise puhul määratakse triglütseriidide ja piimarasva (standarditud rasva) kolesterooli kaliibrimistegurid, kasutades standarditud triglütseriidide (triglütseriidide C24, C30, C36, C42, C48 ja C54 kasutamine on kohustuslik; peale selle on soovitatav kasutada ka C50 ja C52). Vahepealsed kaliibrimistegurid on leitavad matemaatilise interpolatsiooni abil.

Standarditud rasvaga tehakse iga päev kaks või kolm kaliibrimist. Kui tulemused ligilähedaselt kattuvad, näitab see, et proovide triglütseriidide analüüsi tulemused on kvantitatiivselt hästi reprodutseeritavad.

Standarditud piimarasv säilib $-18\text{ }^{\circ}\text{C}$ või madalama temperatuuri juures mitu kuud ja järelikult sobib kasutamiseks standardina.

6.5.5. Temperatuurirežiim, kandegaas ja muud triglütseriidide analüüsi tingimused

Temperatuurirežiim: kolonni hoitakse 1 minut algtemperatuuril $210\text{ }^{\circ}\text{C}$, siis tõstetakse temperatuur $350\text{ }^{\circ}\text{C}$ -ni kiirusega $6\text{ }^{\circ}\text{C}/\text{min}$ ja kolonni hoitakse sellel temperatuuril 5 minutit.

Detektori ja injektori temperatuur: kumbki $370\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Märkus: Detektori, injektori ja ahju temperatuur (algtemperatuur) tuleb hoida püsivana (ka öösel, nädalavahetustel ja pikematel töövaheagadel).

Kandegaas: lämmastik, voolukiirus $40\text{ ml}/\text{min}$.

Märkus: Juhul kui kasutatakse 80 cm kolonne, peab N_2 voolu kiirus olema vähemalt $75\text{ ml}/\text{min}$. Kandegaasi tuleb läbi voolutada katkestamatult (ka öösel, nädalavahetustel ja pikematel töövaheagadel). Kandegaasi voolu tegelik kiirus tuleb välja reguleerida selliselt, et C54 elueeruks kolonni pikkusest olenemata $341\text{ }^{\circ}\text{C}$ juures.

Analüüsi kestus: $29,3$ minutit.

Injektsiooni ruumala: $0,5\text{ }\mu\text{l}$.

Märkus: Pärast iga süstimist tuleb süstalt mõned korrad puhta heptaaniga loputada.

FID-tingimused: vastavalt jaotisele 5.1.

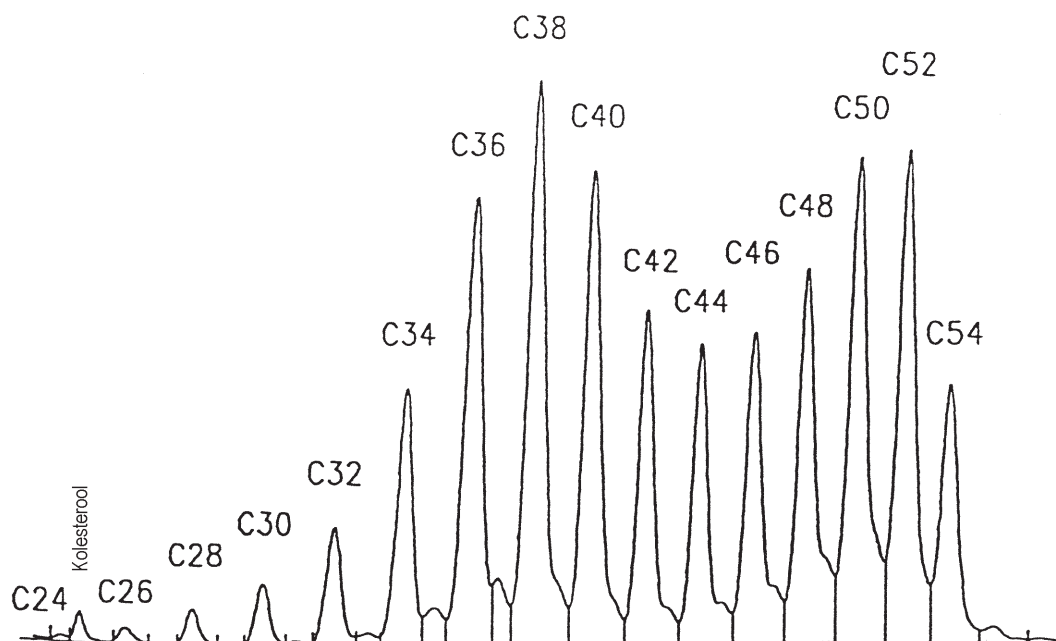
Märkus: Leekionisatsioonidetektor süüdatakse iga tööpäeva alguses.

7. Integreerimine, määramine ja määramistingimuste kontrollimine

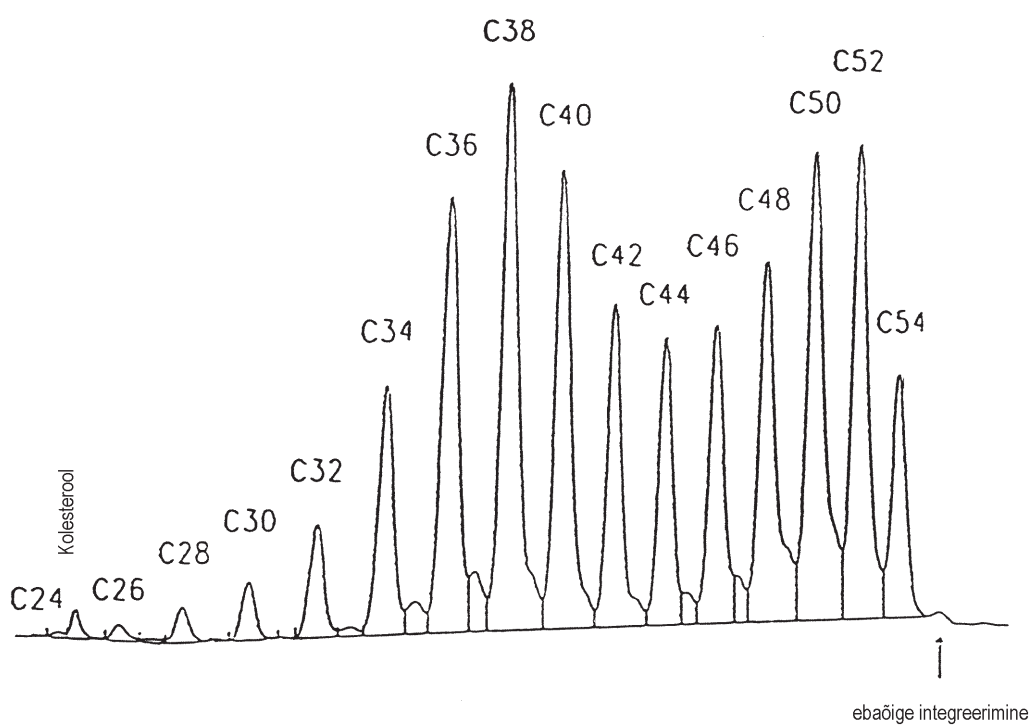
Paaritu atsüül-C arvuga ($2n + 1$) triglütseriidid liidetakse eelneva paaris atsüül-C arvuga ($2n$) triglütseriididega. Halvasti reprodutseeritavat väikest C56 sisaldust ei võeta arvesse. Kromatogrammi ülejäänud triglütseriidid (piikide ala), sealhulgas kolesterool (C24 läheduses asetsev piik), korrutatakse standarditud rasva vastavate kaliibrimisteguritega (viimasest kaliibrimisest) ja kõik koos normitakse ühele. Nõnda määratakse vaba kolesterool ning triglütseriidid C24, C26, C28, C30, C32, C34, C36, C38, C40, C42, C44, C46, C48, C50, C52 ja C54. Tulemused väljendatakse massiprotsentides ($\text{g}/100\text{ g}$).

Kromatogrammi piikide pindalad tuleb määrata nulljoont tõmbava integraatori abil. Pärast integreerimisparameetrite optimeerimist peab olema võimalik uuesti integreerida.

Joonistel 5 ja 6 on kaks triglütseriidide kromatogrammi näidet. Joonisel 5 kujutatud kromatogramm on hästi analüüsiv, joonisel 6 esineb aga juhuslik viga piirkonnas C50 kuni C54, võrreldes joonisega 5 kulgeb nulljoon valesti. Selliseid tüüpilisi vigu saab suure tõenäosusega avastada ja vältida ainult nulljoont tõmbava integraatori abil.

Joonis 5. Kergesti analüüsiv piimarasva triglütseriidide kromatogramm ja sellele tõmmatud nulljoon

Joonis 6. Valesti integreeritud piimarasva kromatogramm

Selleks et võimaldada määramistingimuste kontrollimist, on tabelis 1 esitatud tüüpilise talvise piimarasva triglütseriidide keskmised sisaldused ja nende standardhälbed (SD), mis on saadud ühe ja sama proovi 19 analüüsi tulemusena:

Tabel 1. Piimarasva triglütseriidide sisaldus
19 analüüsi keskmised ja nende standardhälbed (SD).

Triglütseriid	Keskmine	SD
C24	0,04	0,004
C26	0,26	0,007
C28	0,66	0,020
C30	1,31	0,023
C32	2,92	0,030
C34	6,73	0,053
C36	12,12	0,030
C38	12,92	0,054
C40	9,70	0,019
C42	7,62	0,020
C44	7,35	0,025
C46	7,91	0,029
C48	9,09	0,048
C50	9,97	0,038
C52	7,76	0,042
C54	3,32	0,020

Kui standardhälbed on suuremad kui tabeli 1 vastavad väärtused, ei saa kromatogramme kasutada ning tuleb kontrollida septumeid ja gaasivoolu. Samuti võivad klaasvillale kolonni sisendis olla sadestunud väikesed septumioskesed või kolonn võib olla muutunud kasutamiskõlbmatuks vananemise, temperatuurimõjude jms tõttu (vt joonis 3).

8. Võõraste rasvade kvalitatiivne määramine

Võõraste rasvade kindlakstegemiseks on tuletatud triglütseriidvalemid (tabel 2) ja S-le esitatavad piinormid (tabel 3), mille vahemikus puhta piimarasva S väärtused võivad kõikuda. Kui need piinormid ületatakse, peetakse võõrast rasva olemasolevaks.

Näiteks searasva lisandi kindlakstegemiseks on kõige tundlikum järgmine valem:

$$6,5125 \times C26 + 1,2052 \times C32 + 1,7336 \times C34 + 1,7557 \times C36 + 2,2325 \times C42 \quad (1)$$

Märkus: 755 piimaproovi kasutades määrati usaldusnivool 99 % puhta piimarasva S vahemikuks 97,96 kuni 102,04, kusjuures iga S standardhälve oli 0,39897.

Lähtudes triglütseriidide sisaldusest tundmatus rasvaproovis, võimaldab selline valem arvutit kasutamata lihtsal teel kindlaks teha, kas koos vastavate kordajatega siin esitatud triglütseriidide sisalduste summa jääb väljapoole vahemikku 97,96–102,04 ja kas antud juhul võõra rasva lisandi olemasolu on tõenäoline.

Mitmesuguste võõraste rasvade kindlakstegemiseks on tabelis 2 esitatud erinevad triglütseriidvalemid. Ühist grupivalemit võib kasutada järgmiste võõraste rasvade gruppide puhul: soja-, päevalille-, oliivi-, rapsi-, lina-, nisu-, maisi- ja puuvillaõli ning hüdrogeenitud kalarasv; taimsed rasvad, nagu kookosrasv ja palmisäsiõli; palmiõli ja loomarasv.

Et triglütseriidide sisaldus võõrastes rasvades samuti kõigub, kasutati sama liiki rasva puhul kuni nelja erineva eksperimentaalse määramise tulemusel saadud andmeid võõra rasva triglütseriidide sisalduse kohta. (Iga võõra rasva liigi puhul arvestati vastavaid kõige rangemaid piinorme (vt tabel 4).)

Kõikide võõraste rasvade puhul võib saada ühtmoodi häid tulemusi järgmise universaalvalemi abil:

$$-2,7575 \times C26 + 6,4077 \times C28 + 5,5437 \times C30 - 15,3247 \times C32 + 6,2600 \times C34 + 8,0108 \times C40 - 5,0336 \times C42 + 0,6356 \times C44 + 6,0171 \times C46 = S$$

Arvutused võõraste segarasvade määramiseks piimarasvas on näidanud, et kui näiteks searasva jaoks tabelis 2 esitatud valemi puhul on selle võõra rasva alumine avastamispiir piisavalt madal, nimelt 2,7 %, siis muid rasvu, nagu kookosrasv, palmiõli ja palmisäsiõli, mille avastamispiir on vastavalt 26,8, 12,5 ja 19,3 %, saab selle valemi abil kindlaks teha ainult juhul, kui neid on lisatud piimarasvale väga suurtes kogustes. Sama kehtib ka teiste tabeli 2 valemite kohta.

Tabel 2. Triglytseriidvalemid mitmesuguste võõraste rasvade kindlakstegemiseks piimarasvas ja S-i standardhälbed SD

Valem soja-, päevalille-, oliivi-, rapsi-, lina-, nisu-, maisi- ja puuvillaõli ning kalarasva kindlakstegemiseks	
$2,0983 \times C30 + 0,7288 \times C34 + 0,6927 \times C36 + 0,6353 \times C38 + 3,7452 \times C40 - 1,2929 \times C42 + 1,3544 \times C44 + 1,7013 \times C46 + 2,5283 \times C50 = S; SD = 0,38157$	
Valem kookosrasva ja palmisäsiõli kindlakstegemiseks	
$3,7453 \times C32 + 1,1134 \times C36 + 1,3648 \times C38 + 2,1544 \times C42 + 0,4273 \times C44 + 0,5809 \times C46 + 1,1226 \times C48 + 1,0306 \times C50 + 0,9953 \times C52 + 1,2396 \times C54 = S; SD = 0,11323$	
Valem palmiõli ja loomarasva kindlakstegemiseks	
$3,6644 \times C28 + 5,2297 \times C30 - 12,5073 \times C32 + 4,4285 \times C34 - 0,2010 \times C36 + 1,2791 \times C38 + 6,7433 \times C40 - 4,2714 \times C42 + 6,3739 \times C46 = S; SD = 0,81094$	
Valem searasva kindlakstegemiseks	
$6,5125 \times C26 + 1,2052 \times C32 + 1,7336 \times C34 + 1,7557 \times C36 + 2,2325 \times C42 + 2,8006 \times C46 + 2,5432 \times C52 + 0,9892 \times C54 = S; SD = 0,39897$	

Kui on arvata, et tundmatu proov on piimarasva ja ühe või mitme rasva segu 14 eri võõra rasva hulgast, tuleb selle kontrollimiseks kasutada kõiki tabeli 2 valemite ja universaalvalemit (2). Kui uuritava proovi triidide sisalduste asendamisel mainitud valemitesse vähemalt ühe valemi puhul saadakse S väärtus, mis jääb välja-poolle tabelis 3 esitatud vahemikke, on proov suure tõenäosusega modifitseeritud piimarasv. Kui võõra rasva olemasolu piimarasvas on nelja tabeli 2 valemite hulgast ühe abil kindlaks tehtud, ei saa sellest siiski teha järeldusi lisatud võõra rasva liigi kohta.

Tabel 3. S piirnõrmi piimarasvades.

Valem	S piirnõrmi
Soja-, päevalille-, oliivi-, rapsi-, lina-, nisu-, maisi- ja puuvillaõli ning kalarasv	98,05 — 101,95
Kookosrasv ja palmisäsiõli	99,42 — 100,58
Palmiõli ja loomarasv	95,90 — 104,10
Searasv	97,96 — 102,04
Universaalvalem	95,68 — 104,32

Tabelis 4 on esitatud eri võõraste rasvade avastamispiir 99 % usaldusnivool. Teises veerus on alumine avastamispiir, mis vastab tabelis 2 esitatud optimaalsele piimarasva valemile. Kolmandas veerus on universaalvalemile vastav avastamispiir. Kuigi viimati mainitud piirid on mõnevõrra kõrgemad, piisab nendest pisut suuremate võõra rasva koguste kindlakstegemiseks ainult sellest valemist. Kõik need valemid võimaldavad kindlaks teha ka mitme võõra rasva samaaegset olemasolu. Ühte ja sama liiki võõra rasva triglytseriidide sisalduse kõikumise ulatus ei mõjuta arvamisväärselt selle avastamispiiri.

Tabel 4. Avastamispiir 99 % usaldusnivool, väljendatuna piimarasvale lisatud võõra rasva protsentides.

	Erivalem	Universaalvalem
Sojaõli	2,1	4,4
Päevalilleõli	2,3	4,8
Oliiviõli	2,4	4,7
Kookosrasv	3,5	4,3
Palmiõli	4,4	4,7
Palmisäsiõli	4,6	5,9
Rapsiõli	2,0	4,4
Linaõli	2,0	4,0
Nisuõli	2,7	6,4
Maisiõli	2,2	4,5
Puuvillaõli	3,3	4,4
Searasv	2,7	4,7
Loomarasv	5,2	5,4
Hüdrogeenitud kalarasv	5,4	6,1

Märkus: S piirnõrmed on arvutatud nii, et võõrast rasva saab pidada olemasolevaks ainult sel juhul, kui on ületatud erivalemite vastavad piirmäärad (vt tabel 4).

9. Võõraste rasvade kvantitatiivne määramine

Informatsiooni saamiseks võõraste rasvade kvantitatiivse sisalduse kohta piimarasva proovis kasutatakse järgmist valemit:

$$X(\%) = 100 \left| \frac{(100 S)}{(100 S_F)} \right|, \quad (3)$$

kus X on uuritava võõra rasva või võõraste rasvade segu sisaldus uuritavas piimarasva proovis. S on uuritava võõra rasva lisandist ning saadakse võõra ja piimarasva segu triglütseriidide sisalduste asendamise teel eespool esitatud triglütseriidide universaalvalemisse. Kui piimarasvale on lisatud uuritavat võõrast rasva, loetakse universaalvalemi puhul eri võõraste rasvade keskmine S väärtus võrdseks S_F -ga; see keskmine S väärtus saadakse puhaste võõraste rasvade triglütseriidandmete panemisel kõnesolevasse valemisse ja keskmise arvutamise teel ($S_F = 7,46$). Häid kvantitatiivseid tulemusi mis tahes võõraste rasvade lisandi kohta on samuti saadud palmiõli ja loomarasva valemi (tabel 2) ja keskmise S_F väärtuse 10,57 kasutamisel.

Kui võõra rasva liik on teada, tuleb eespool esitatud valemis ja vastavas võõra rasva kindlakstegemise valemis (tabel 2) kasutada järgmisi S_F väärtusi:

Tabel 5. Eri võõraste rasvade S_F väärtused

Võõras rasv	S_F
Sojaõli	8,18
Päevalilleõli	9,43
Oliiviõli	12,75
Kookosrasv	118,13
Palmiõli	7,55
Palmisäsiõli	112,32
Rapsiõli	3,30
Linaõli	4,44
Nisuõli	27,45
Maisiõli	9,29
Puuvillaõli	41,18
Searasv	177,55
Loomarasv	17,56
Kalarasv	64,12

10. Määramismeetodi kasutusala

Kirjeldataud meetod on rakendatav suurte piimakoguste puhul ja see põhineb piimarasva proovide representatiivsusel.

Kui representatiivse arvu piimarasva proovide alusel tuletada eespool kirjeldatutele sarnased valemid iga riigi jaoks eraldi, oleks võimalik teha kõrge spetsiifilisusega määramisi.

Eriti sobivad määramisvõimalused avaneksid juhul, kui representatiivse arvu piimarasva proovide alusel tuletada siin kirjeldatutega sarnased valemid iga riigi jaoks eraldi. Juhul kui rakendada tabelis 2 kasutatud triidide kombinatsiooniga määrata uuesti vähimruutude meetodil kordajad, ei ole vaja kasutada keerulisi arvutiprogramme.

Kui kasutada tabelis 3 esitatud S vahemikke, võib neid valemid üldiselt rakendada ka erandlike söötmingimuste puhul, nagu näiteks lehmade alatoitmise või söötmise korral söödapärmi või kaltsiumiseebiga. Need valemid näitavad osaliselt modifitseeritud piimarasva olemasolu ainult äärmuslike söötmingimuste korral (näiteks puhta söödaõli rohke omastamine, rohke toitmine samaaegselt kaltsiumiseebi ja söödarasvaga jne).

Märkus: Et piimarasva modifitseerimiseks peetakse üksnes selliseid juhtumeid, mil piirnõrmi ületatakse, loetakse fraktsioneeritud piimarasvu üldiselt modifitseerimata piimarasvadeks. Ainult selliste ebatavalise koostisega fraktsioneeritud piimarasvade puhul nagu kõva fraktsioon, mida mõneprotsendilise saagisega saadakse fraktsioneerimisel kõrgendatud temperatuuril (ligikaudu 30 °C) füüsikaliste meetoditega või ülekritilise CO₂-ga, näitavad need valemid, et tegemist on modifitseerimisega. Piimarasvade fraktsioneerimist on võimalik kindlaks teha muude meetoditega, näiteks diferentsiaalse skaneeriva kalorimeetria abil.

11. Meetodi täpsus

Andmed on saadud tabeli 2 valemite ja tabeli 3 S vahemike alusel ning kasutatud on piimarasva.

11.1. Korratavus

Väljendatakse kahel järjestikusel määramisel saadud S väärtuste vahena, kusjuures määramised on toimunud võimalikult väikese vahetega ja need on teinud üks ja seesama katsetaja, kasutades sama meetodit, proovimaterjali ja tingimusi (sama katsetaja, samad seadmed, sama laboratoorium).

Tabel 6. Erinevate valemite puhul rakendatavad korratavuse piirnõrmi (r).

Valem	r
Soja-, päevalille-, oliivi-, rapsi-, lina-, nisu-, maisi- ja puuvillaõli ning kala-rasv	0,67
Kookosrasv ja palmisäsiõli	0,12
Palmiõli ja loomarasv	1,20
Searasv	0,58
Universaalvalem	1,49

11.2. Reproduktseeritavus

Väljendatakse kahel määramisel saadud S väärtuste vahena, kusjuures määramised on teinud katsetajad eri laboratooriumides, kasutades sama meetodit ja proovimaterjali, kuid töötades erinevates tingimustes ja eri aegadel (eri katsetajad, erinevad seadmed).

Tabel 7. Erinevate valemite puhul rakendatavad reproduktseeritavuse piirnõrmi (R).

Valem	R
Soja-, päevalille-, oliivi-, rapsi-, lina-, nisu-, maisi- ja puuvillaõli ning kala-rasv	1,08
Kookosrasv- ja palmisäsiõli	0,40
Palmiõli ja loomarasv	1,81
Searasv	0,60
Universaalvalem	2,07

11.3. Kriitilised diferentsid

Võttes arvesse korratavuse (r) ja reprodutseeritavuse (R) piirnorme, saab arvutada kriitilised diferentsid kõigi tabelis 3 esitatud S vahemike puhul (kahekordsed analüüsid). Vastavad väärtused on esitatud tabelis 8.

Tabel 8. Kriitilised diferentsid erinevate triglütseriidvalemite puhul.

Valem	Vahemik
Soja-, päevalille-, oliivi-, rapsi-, lina-, nisu-, maisi- ja puuvillaõli ning kala-rasv	97,43 — 102,57
Kookosrasv ja palmisäsiõli	99,14 — 100,86
Palmiõli ja loomarasv	94,91 — 105,09
Searasv	97,65 — 102,35
Universaalvalem	94,58 — 105,42

11.4. Tulemuste vastuvõetavus

Kõik triglütseriidide C24, C26, C28 kuni C54 ja kolesterooli kahe kümnendkohani ümardatud kaliibritud sisaldused tuleb normida täpselt 100-le.

Korratavuse kontrollimiseks kasutatakse kahekordse analüüsi tulemusi. Kui kõigi viie valemi puhul S kahe määramistulemuse absoluutne erinevus ei ületa tabelis 6 esitatud korratavuse piirnorme r , vastab tulemus korratavuse nõuetele.

Selleks et optimeerida gaasikromatograafilise analüüsi tingimusi, eeskätt kolonni kvaliteeti, tuleb tagada, et kõigi viie triglütseriidvalemite puhul 10 korduskatse saadud suurima ja väikseima S väärtuse erinevus ei ületaks taset $x \cdot r$, kus $x = 1,58$ (10 katse puhul; vt kirjanduse viidet 16) ja korratavuse piirnormid r erinevate valemite puhul on esitatud tabelis 6.

12. Viidatud standardid

DIN 10 336: 1994	Nachweis und Bestimmung von Fremdfetten in Milchfett anhand einer gaschromatographischen Triglyceridanalyse
IDF standard 1C: 1987	Milk. Determination of Fat Content — Röse Gottlieb Gravimetric Method
IDF standard 16C: 1987	Cream. Determination of Fat Content — Röse Gottlieb Gravimetric Method
IDF standard 116A: 1987	Milk-Based Edible Ices and Ice Mixes. Determination of Fat Content — Röse Gottlieb Gravimetric Method
IDF standard 22B: 1987	Skimmed Milk, Whey & Buttermilk. Determination of Fat Content — Röse Gottlieb Gravimetric Method.

13. Kirjandus

1. Commission of the European Communities: *Detection of foreign fats in milk fat by means of gas chromatographic triglyceride analysis*, Doc. No VI/5202/90-EN, VI/2645/91.
2. Commission of the European Communities: *Control of butter fat purity of 100 different samples of different feeding periods from 11 EEC countries*; Doc. No VI/4577/93.
3. Commission of the European Communities: *Consideration of results from the first, second, third, fourth, fifth and sixth EEC collaborative trial: Determination of triglycerides in milk fat*; Doc. No VI/2644/91, VI/8.11.91, VI/1919/92, VI/3842/92, VI/5317/92, VI/4604/93.
4. Timms, R. E.: *Detection and quantification of non-milk fat in mixtures of milk and non-milk fats*. Dairy Research 47 295 — 303 (1980).
5. Precht, D., Heine, K.: *Nachweis von modifiziertem Milchfett mit der Triglyceridanalyse. 2. Fremdfettnachweis im Milchfett mit Hilfe von Triglyceridkombinationen*, 41 406 — 410 (1986).
6. Luf, W., Stock, A., Brandl, E.: *Zum Nachweis von Fremdfett in Milchfett über die Triglyceridanalyse*. Österr. Milch-wirtsch. Wissensch. Beilage 5, 42 29 — 35 (1987).

7. Precht, D.: *Bestimmung von pflanzlichen Fetten oder tierischen Depotfetten in Milchfett*. Kieler Milchwirtsch. Forschungsber. 42 143 — 157 (1989).
  8. Precht, D.: *Schnelle Extraktion von Milchfett*, Kieler Milchwirtsch. Forschungsber. 42 119 — 128 (1990).
  9. Precht, D.: *Schnelle gaschromatographische Triglyceridanalyse von Milchfett*. Kieler Milchwirtsch. Forschungsber. 42 139 — 154 (1990).
  10. Precht, D.: *Control of milk fat purity by gas chromatographic triglyceride analysis*. Kieler Milchwirtsch. Forschungsber. 43 (3) 219 — 242 (1991).
  11. Precht, D.: *Detection of adulterated milk fat by fatty acid and triglyceride analysis*. Fat Sci. Technol. 93 538 — 544 (1991).
  12. Precht, D.: *Detection for foreign fat in milk fat. I. Qualitative detection by triacylglycerol formulae. II. Quantitative evaluation of foreign fat mixtures*. Z. Lebensm. Unters. Forsch. 194 1 — 8, 107 — 114 (1992).
  13. Precht, D.: *Gas chromatography of triacylglycerols and other lipids on packed columns* in CRC Handbook of Chromatography: Analysis of lipids, p. 123 — 138, Ed. K.D. Mukherjee, N. Weber, J. Sherma, CRC Press, Boca Raton (1993).
  14. Precht, D., Molkentin, J.: *Quantitative triglyceride analysis using short capillary columns*, Chrompack News 416 — 17 (1993).
  15. Molkentin, J., Precht, D.: *Comparison of packed and capillary columns for quantitative gas chromatography of triglycerides in milk fat*. Chromatographia 39 (5/6) 265 — 270 (1994).
  16. Stange, K.: *Angewandte Statistik, Erster Teil, Eindimensionale Probleme*, Springer-Verlag, Berlin, S. 378 (1970).
-

III LISA

VÕI ORGANOLEPTILINE HINDAMINE

1. **Reguleerimisala**

Käesolev või organoleptilise hindamise menetlus kujutab endast tühset meetodit, mis on rakendatav kõikides liikmesriikides.

2. **Mõisted**

Organoleptiline hindamine – toote omaduste hindamine meeleorganitega.

Hindamiskomisjon – valikrühm hindajaid, kes hindamise ajal omavahel ei suhtle ja üksteist ei mõjuta.

Hinde panemine – organoleptiline hindamine, mille puhul hindamiskomisjon rakendab arvskaalat. Seejuures kasutatakse puuduste nomenklatuuri.

Kvaliteediaseme määramine – liigitamine kvaliteedi järgi hinnete alusel.

Hindelehed – vormid, millele märgitakse igale tootele üksikomaduste eest antud hinded ja kvaliteediaseme. (Sellele hindelehele võib märkida ka toote keemilise koostise.)

3. **Tööruum**

3.1. Tuleb võtta tarvitusele abinõud, et välised tegurid tööruumis ei mõjutaks hindajaid.

3.2. Tööruumis ei tohi olla kõrvalisi lõhnu ja seda peab olema kerge hoida puhtana. Seinad peavad olema heledad.

3.3. Tööruum ja selle valgustus ei tohi mõjutada toote omaduste hindamist. Ruumis peavad olema vajalikud temperatuuri reguleerimisseadmed.

4. **Hindajate valimine**

Hindaja peab tundma võitoteid ja olema organoleptilise hindamise alal pädev. Pädev asutus peaks hindaja pädevust korrapäraselt (vähemalt kord aastas) kontrollima.

5. **Hindamiskomisjonile esitatavad nõuded**

Hindamiskomisjonis peab olema paaritu arv, mitte vähem kui kolm hindajat. Enamiku peavad moodustama pädeva asutuse töötajad või volitatud isikud, kes ei tööta piimatööstuses.

6. **Üksikomaduste hindamine**

6.1. Organoleptiliselt hinnatakse kolme järgmist omadust: välimus, konsistents ning maitse.

Välimuse all mõistetakse järgmisi tunnusoone: värvus, nähtav puhtuseäär, hallituse olemasolu ja eraldunud vesi. Eraldunud vee olemasolu teimitakse IDF standardi 112A/1989 kohaselt.

Konsistentsi all mõistetakse järgmisi tunnusoone: kõvadus ja võietavus.

Või konsistentsi hindamiseks võib kasutada füüsikalisi meetodeid. Komisjon näeb ette nende meetodite edasise ühtlustamise.

Maitse ja lõhna all mõistetakse järgmisi tunnusoone: maitse ja lõhn.

Oluline kõrvalekaldumine ettenähtud temperatuurist raskendab konsistentsi ning maitse ja lõhna usaldusväärset hindamist. On väga tähtis, et temperatuur oleks õige.

- 6.2. Iga omadust hinnatakse organoleptiliselt eraldi. Hinded pannakse tabeli 1 kohaselt.
- 6.3. Ühtluse saavutamiseks on soovitatav, et enne hindamise alustamist paneksid hindajad üheskoos hinded välimuse, konsistentsi ning maitse ja lõhna eest ühele või mitmele näidisproovile.
- 6.4. Hinded, millega või vastu võetakse, on järgmised:

	Kõrgeim	Nõutav
Välimus	5	4
Konsistents	5	4
Maitse ja lõhn	5	4

Kui pannakse nõutavast madalam hinne, tuleb esitada puuduse kirjeldus. Iga hindaja hinne iga omaduse eest tuleb märkida hindelehele. Toode võetakse vastu või jäetakse vastu võtmata enamuse otsuse alusel. Juhtumid, mil üksikhindajate hinded iga omaduse eest erinevad enam kui ühe punkti võrra, ei tohi esineda sageli (mitte sagedamini kui üks kord 20 proovi kohta). Vastasel korral tuleb komisjoni esimehel kontrollida komisjoni pädevust.

7. Järelevalve

Hindamiskomisjoni esimees, kes peab olema pädeva asutuse ametnik ja võib olla komisjoni liige, vastutab kogu menetluse eest tervikuna. Ta märgib hindelehele iga hindaja hinne iga omaduse eest ja tõendab toote vastuvõtmist või tagasilükkamist.

8. Proovi võtmine ja ettevalmistamine

- 8.1. — Selleks et vältida võimalikku erapoolikust, on soovitatav proovide päritolu hindamise kestel salajas hoida.
- Abinõud päritolu salajasuse tagamiseks rakendab komisjoni esimees teiste komisjoniliikmete juuresolekuta enne hindamist.
- 8.2. Kui organoleptiline hindamine toimub külmhoones, võetakse proov võipuuriga. Kui organoleptiline hindamine toimub mujal, tuleb võtta vähemalt 500 g suurune proov.
- 8.3. Hindamisel peab või temperatuur olema 10 kuni 12 °C. Suuri kõrvalekaldumisi peab igal juhul vältima.

9. Nimetused

Vt tabel 2.

Tabel 1. Või hinded

Välimus			Konsistents			Maitse ja lõhn		
Punktid	Nr ⁽¹⁾	Märkused	Hinne (kvaliteediklass)	Nr ⁽¹⁾	Märkused	Hinne (kvaliteediklass)	Nr ⁽¹⁾	Märkused
5		Väga hea veatu kõrgeim kvaliteet (ühtlane, kuiv)	5		Väga hea veatu kõrgeim kvaliteet (hea võietavus)	5		Väga hea veatu kõrgeim kvaliteet (parim maitse, täiesti puhas lõhn)
4		Hea ⁽²⁾ nähtavate puudusteta	4	17 18	Hea ⁽²⁾ kõva pehme	4		Hea ⁽²⁾ nähtavate puudusteta
3	1 2 3 4 5 6 7 8	Keskmine (väikesed puudused) eraldunud vesi ebaühtlane värvus, kahevärviline viiruline mosaiikne, marmorjas tähniline eraldunud õli liiga tugev värvus kohev	3	14 15 16 17 18	Keskmine (väikesed puudused) rabe, murenev, pude tainjas, libe kleepuv kõva pehme	3	21 22 25 27 33 34 35	Keskmine (väikesed puudused) ebapuhas võõras maitse ja lõhn hapu keedu- ja kõrbemaitse ja -lõhn loomasöödamaitse ja -lõhn kibe liiga soolane
2	1 3 4 5 6 10 11 12	Halb (ilmsed puudused) eraldunud vesi viiruline mosaiikne, marmorjas tähniline eraldunud õli võõrollus hallitanud lahustumata sool	2	14 15 16 17 18	Halb (ilmsed puudused) rabe, murenev, pude tainjas, libe kleepuv kõva pehme	2	21 22 23 25 32 33 34 35 36 38	Halb (ilmsed puudused) ebapuhas võõras maitse ja lõhn räästunud hapu oksideerunud, metallimaitse ja -lõhn loomasöödamaitse ja -lõhn kibe liiga soolane kopitanud, roiskunud kemikaalimaitse ja -lõhn
1	1 3 4 5 6 7 9 10 11 12	Väga halb (suured puudused) eraldunud vesi viiruline mosaiikne, marmorjas tähniline eraldunud õli liiga tugev värvus teraline võõrollus hallitanud lahustumata sool	1	14 15 16 17 18	Väga halb (suured puudused) rabe, murenev, pude tainjas, libe kleepuv kõva pehme	1	22 24 25 26 28 29 30 31 32 34 36 37 38	Väga halb (suured puudused) võõras maitse ja lõhn juustumaitse ja -lõhn hapu pärmimaitse ja -lõhn hallitusemaitse ja -lõhn räästunud, vanaksläinud õli- ja kalamaitse ja -lõhn rasvamaitse ja -lõhn oksideerunud, metallimaitse ja -lõhn kibe kopitanud, roiskunud linnasemaitse ja -lõhn kemikaalimaitse ja -lõhn

⁽¹⁾ Vt tabel 2.⁽²⁾ "Hea" puhul märgitud puudused on vaid väga väikesed kõrvalekalded veatust.

Tabel 2. Või puudusedI. *Välimus*

1. eraldunud vesi
2. ebahühtlane värvus, kahevärviline
3. viiruline
4. mosaiikne, marmorjas
5. tähniline
6. eraldunud õli
7. liiga tugev värvus
8. kohev
9. teraline
10. võõrollus
11. hallitanud
12. lahustumata sool

II. *Konsistents*

14. rabe, murenev, pude
15. tainjas, libe
16. kleepuv
17. kõva
18. pehme

III. *Maitse ja lõhn*

20. maitse ja lõhnata
21. ebapuhas (!)
22. võõras maitse ja lõhn
23. räästunud
24. juustumaitse ja -lõhn
25. hapu
26. pärmimaitse ja -lõhn
27. a) keedumaitse ja -lõhn
b) kõrbemaitse ja -lõhn
28. hallitusemaitse ja -lõhn
29. räästunud
30. õli- ja kalamaitse ja -lõhn
31. rasvamaitse ja -lõhn
32. a) oksüdeerunud
b) metallimaitse ja -lõhn
33. loomasöödamaitse ja -lõhn
34. kibe
35. liiga soolane
36. kopitanud, roiskunud
37. linnasemaitse ja -lõhn
38. kemikaalimaitse ja -lõhn

(!) Seda määratlust tuleks kasutada võimalikult harva ja ainult neil juhtudel, kui puudust ei saa täpsemalt määratleda.

IV LISA

PROOVI VÕTMINE MIKROBIOLOOGILISTEKS JA KEEMILISTEKS ANALÜÜSIDEKS NING ORGANOLEPTILISEKS HINDAMISEKS

1. Keemiline ja mikrobioloogiline analüüs

Või kogus (kg)	Väikseim proovide arv (> 100 g)
1 000	2
> 1 000 5 000	3
> 5 000 10 000	4
> 10 000 15 000	5
> 15 000 20 000	6
> 20 000 25 000	7
> 25 000	7 + 1 iga järgmise kuni 25 000 kg kohta

Mikrobioloogilisteks analüüsideks võetakse proove aseptiliselt.

Kuni viiest 100 g proovist võib teha koondproovi, mis tuleb enne analüüsi omavahel hästi läbi segada.

Proove tuleb võtta pakutava koguse eri osadest juhuslikult ja neid teimitakse enne sekkumisasutuse määratud külmutamisesse paigutamist või selle ajal.

Koondproovi ettevalmistamine (keemiliseks analüüsiks):

- kuiva puhta võipuuri või samalaadse sobiva vahendiga võetakse vähemalt 30 g võisüdamik ja asetatakse see konteinerisse. Koondproov tuleb seejärel plommida ja saata analüüsimiseks laboratooriumisse;
- laboratooriumis soojendatakse koondproovi avamata originaalkonteineris 30 °C juures seda sageli loksutades, kuni saadakse ühtlane vedel klompideta emulsioon. Konteinerist peab olema täidetud pool kuni kaks kolmandikku.

Iga tootja võitoodangust, mida pakutakse sekkumiseks, tuleb aastas teha kaks mittepiimarasvade analüüsi ja üks märgistusainete analüüs.

2. Organoleptiline hindamine

Või kogus (kg)	Väikseim proovide arv
1 000 5 000	2
> 5 000 25 000	3
> 25 000	3 + 1 iga järgmise kuni 25 000 kg kohta

Proovid tuleb võtta pakutava koguse eri osadest juhuslikult 30. kuni 45. päeval pärast või üleandmist sekkumiseks, misjärel võile antakse hinnang.

Iga proovi hinnatakse eraldi III lisa kohaselt. Uute proovide võtmine ja kordushindamine ei ole lubatud.

3. Toimimisjuhend juhul, kui proov ei vasta nõuetele:

a) keemiline ja mikrobioloogiline analüüs:

- juhul kui analüüsitakse üksikproove, on lubatud ühe nõuetele mittevastava parameetriga ühe defektse proovi esinemine 5 kuni 10 proovi kohta või kahe samalaadse defektse proovi esinemine 11 kuni 15 proovi kohta. Kui proov ei vasta nõuetele, peab võtma kaks uut proovi kummaltki poolt mittevastavat proovi ja neid kontrollima mittevastava parameetri suhtes. Kui ka mõlemad uued proovid ei vasta spetsifikaadile, lükatakse tagasi see osa pakutavast võikogusest, mis jääb kummaltki poolt mittevastavat proovi võetud nõuetekohaste algproovide vahele.

Kogus, mis tuleb tagasi lükata, kui ka uued proovid ei vasta nõuetele:

— juhul kui analüüsitakse koondproovi ja selle üks parameeter ei vasta nõuetele, lükatakse tagasi pakutava koguse see osa, mida iseloomustab asjakohane koondproov. Koguse, mida iseloomustab üks koondproov, võib määrata nii, et pakutud kogus jagatakse osadeks enne proovide võtmist igast osast;

b) organoleptiline hindamine:

juhul kui organoleptilisel hindamise tulemusel ei vasta mõni proov nõuetele, lükatakse tagasi pakutava või koguse see osa, mis jääb kahe külgneva nõuetekohase proovi vahele kummalgi pool mittevastavat proovi;

c) kui proov ei vasta nõuetele keemilise või mikrobioloogilisel analüüsi ja samal ajal organoleptilise hindamise tulemusel, lükatakse kogus tervikuna tagasi.

V LISA

SISERIIKLIKUD KVALITEEDIKLASSID

- “beurre de laiterie; qualité extra; melkerijboter, extra kwaliteit” – Belgia või,
  - “smør of første kvalitet” – Taani või,
  - “Markenbutter” – Saksamaa või,
  - “pasteurisé A” – Prantsusmaa või,
  - “Irish creamery butter” – Iiri või,
  - “produced exclusively from cream which has been subjected to centrifugal and pasteurizing treatment” – Itaalia või,
  - “Marque Rose” või “Beurre de première qualité” – Luksemburgi või,
  - “Extra kwaliteit” – Madalmaade või,
  - “Extra selected” – Suurbritannia või — ja “premium” – Põhja-Iiri või,
  - “produced exclusively from cream which has been subjected to centrifugal and pasteurizing treatment” – Kreeka või,
  - “produced exclusively from pasteurized cow’s milk or cream” – Hispaania või,
  - “produced exclusively from pasteurized cow’s milk or cream” – Portugali või,
  - “Teebutter” – Austria või,
  - “perinteinen meijerivoi/traditionellt mejerismör” – Soome või,
  - “svenskt smör” – Rootsi või.
-